

UCHWAŁA NR 746.LIII.2021
RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY

z dnia 16 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w mieście Częstochowie do roku 2030”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5, art.12 pkt 11 oraz art. 92 ust.1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (jt. Dz U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 573.)

Rada Miasta Częstochowy uchwała:

- § 1.** Przyjmuje się do realizacji „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w mieście Częstochowie do roku 2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Częstochowy

Zbigniew Niesmaczny

Załącznik do uchwały Nr 746.LIII.2021
Rady Miasta Częstochowy
z dnia 16 grudnia 2021 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ
W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWIE DO ROKU 2030**

CZĘSTOCHOWA 2021

WPROWADZENIE

Niepełnosprawność to brak samodzielności, częściowej lub całkowitej, zapewnienia sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia fizycznego lub psychicznego sprawności. Jest to definicja przyjęta w 1980 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Określenie „niepełnosprawność” jest często używane wymiennie z określeniem „inwalidztwo”, choć zakresy obu pojęć nie w pełni się pokrywają, a niepełnosprawność jest pojęciem szerszym, obejmującym także aspekt aktywności życiowej.

Niepełnosprawność badana jest w oparciu o dwa kryteria:

- 1) prawne (formalne) – niepełnosprawność prawna – osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- 2) subiektywne (samoocena) – niepełnosprawność biologiczna – osoba, która odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiada prawnego orzeczenia niepełnosprawności.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoba niepełnosprawna to „osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- 1) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny);
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

W art. 4 ust. 1, 2 i 3 ww. ustawy rozróżniono trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Znaczny stopień niepełnosprawności oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację. Z kolei umiarkowany stopień niepełnosprawności oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Lekki stopień niepełnosprawności oznacza natomiast ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny

obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niepełnosprawność stanowi poważny problem społeczny, ponieważ osoby z ograniczoną sprawnością znajdują się w o wiele gorszej sytuacji psychologicznej i społecznej, w tym zawodowej, niż osoby sprawne w pełni. Taki stan rzeczy często ma swoje źródło w dyskryminacji, marginalizacji czy wykluczeniu osoby niepełnosprawnej. Tymczasem osoby niepełnosprawne mają prawo do samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli. Mają też prawo do uzyskania środków koniecznych do wyrównania szans w korzystaniu z przysługujących im praw. W tym kontekście warto podkreślić, że w dniu 6 września 2012 roku Polska dołączyła do szerokiego grona państw, które ratyfikowały przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 16 grudnia 2006 roku Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

Z dostępnych danych wynika, że w Europie żyje ponad 87 milionów osób z niepełnosprawnościami. Wiele z nich posiada ograniczoną zdolność prawną lub jest jej całkowicie pozbawiona, co utrudnia im możliwość samodzielnego życia i podejmowania decyzji dotyczących własnej osoby.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku, liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Polsce wynosiła na koniec marca 2011 r. niemal 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ogółu ludności. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało przeszło 3,1 mln osób. Z kolei według danych zawartych w Programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021, liczba osób z niepełnosprawnością wśród mieszkańców kraju kształtowała się następująco:

- 1) dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, w wieku poniżej 16 lat – 91 839;
- 2) osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności osób pomiędzy 16. a 18. rokiem życia – 64 937;
- 3) osoby zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności osób po 18. roku życia – 806 604;

4) osoby zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności osób po 18. roku życia –1 312 155.

Niniejszy program został przygotowany przy współpracy Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie oraz przy udziale przedstawicieli innych podmiotów realizujących w mieście zadania w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością. Dokument zawiera diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnością w mieście, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów oraz czas oraz przewidywane efekty ich wdrożenia. Obejmuje także informacje na temat odbiorców programu, sposobu finansowania i wdrażania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Mieście Częstochowie do roku 2030 wynika z art.35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który w ramach zadań powiatu zakłada opracowanie i realizację, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Na treść i realizację Programu mają również wpływ inne akty prawne przygotowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Są to:

- 1) Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., a ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 r.; jest to pierwszy międzynarodowy dokument, odnoszący się kompleksowo do tego zagadnienia, przyjęty wraz z protokołem fakultatywnym przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych; jego zapisy zaczęły obowiązywać 3 maja 2008 roku;
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, która stanowi, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny; Ustawa zasadnicza nakłada na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom z niepełnosprawnością, a także pomocy tym osobom w zabezpieczeniu ich egzystencji, przysposobieniu ich do pracy oraz komunikacji społecznej;

3) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1 sierpnia 1997 roku zgodnie z jej zapisami, osoby z niepełnosprawnością mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą być dyskryminowane;

- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 5) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 6) ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych;
- 7) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy.

Program jest kontynuacją wcześniej podejmowanych działań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością, wskazanych w Programie, który obowiązywał w latach 2014-2020. Jako element polityki społecznej miasta zawiera zadania służące: poprawie jakości życia osób z niepełnosprawnością, zapewnienia wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb oraz umożliwienia jak najbardziej niezależnego życia i zaangażowania w wydarzenia społeczne, kulturalne, rozrywkowe i sportowe, itp.

Dokument umożliwia aplikowanie m.in. o dodatkowe środki finansowe, m.in. w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych.

II. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W MIEŚCIE

Diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnością w mieście Częstochowie opracowano na podstawie danych lokalnych i ogólnopolskich. Obejmuje ona wszystkie sfery życia społecznego, jakie dotyczą osób z niepełnosprawnością, ze zwróceniem szczególnej uwagi na edukację, rehabilitację, udział w kulturze i sporcie, rozwiązaniach infrastrukturalnych czy możliwościach skorzystania z form dodatkowego wsparcia, np. usług opiekuńczych i pobytu w domu pomocy społecznej.

1. Liczebność osób z niepełnosprawnością i orzecznictwo o niepełnosprawności

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku, wynika, że w mieście Częstochowie zamieszkiwały 35 603 osoby z niepełnosprawnością, w tym 15 263 mężczyzn i 20 340 kobiet. Stanowiły one 15% ogółu ludności miasta. Dla porównania, według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku w mieście Częstochowie były 31 764 osoby z niepełnosprawnością, w tym 14.363 mężczyźni i 17.401 kobiet. Ich udział w ogóle ludności miasta wynosił 12,7%.

W 2011 roku wśród 35 603 osób z niepełnosprawnością w mieście zdecydowaną większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (24 671 osób). czyli takie, które w czasie badania posiadały

aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 10 932 osób. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczebność osób niepełnosprawnością w 2011

osoby niepełnosprawne w mieście				
liczba osób niepełnosprawnych ogółem		35 603		
w tym:	liczba osób niepełnosprawnych prawnie ogółem		24 671	
	w tym:	liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 0-15 lat	711	
		liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej ogółem		23 960
		w tym:	liczba osób o znacznym stopniu niepełnosprawności	5 062
	liczba osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności		8 977	
	liczba osób o lekkim stopniu niepełnosprawności		9 355	
	liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie ogółem		10 932	
	w tym:	liczba osób odczuwających całkowite ograniczenie sprawności		406
		liczba osób odczuwających poważnie ograniczenie sprawności		2 552
		liczba osób odczuwających umiarkowanie ograniczenie sprawności		7 974

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny 2011

Orzecznictwo o niepełnosprawności na terenie kraju realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- 1) orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy);

2) orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy);

3) orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki).

O niepełnosprawności oraz o niezdolności do pracy orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych. Każdy z podmiotów orzekających dysponuje danymi o liczbie wydanych orzeczeń, a nie o liczbie osób z niepełnosprawnością. W związku z tym, powstają problemy z prawidłowym oszacowaniem ogólnej liczby osób z niepełnosprawnością, zamieszkujących na terenie całego kraju, a co za tym idzie, również na terenie miasta Częstochowy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat orzeczeń wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020 przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Tabela 2. Liczba i rodzaj orzeczeń Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020

liczba wydanych orzeczeń	2017	2018	2019	2020
o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	9	10	33	27
o całkowitej niezdolności do pracy	44	42	41	33
o częściowej niezdolności do pracy	0	0	0	0
ogółem	53	52	74	60

Źródło danych: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Oddział Regionalny w Częstochowie

W 2020 roku liczba wydawanych mieszkańcom miasta orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy była znacznie niższa niż w latach 2017-2019, z kolei w latach 2019-2020 liczba orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji była znacznie wyższa niż w latach 2017-2018. W analizowanym okresie mieszkańcom miasta nie wydawano orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy.

W porównaniu z danymi z lat 2010-2012 (poddanymi analizie na potrzeby poprzedniego programu – 101-109), w latach 2017-2020 ogólna liczba wydawanych orzeczeń była niższa (52-74).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje, za pośrednictwem lekarzy orzeczników, orzeczenia, wśród których można wyróżnić orzeczenia o: trwałej całkowitej niezdolności do samodzielnej

egzystencji, okresowej niezdolności do samodzielnej egzystencji, trwałej całkowitej niezdolności do pracy, okresowej całkowitej niezdolności do pracy, trwałej częściowej niezdolności do pracy i okresowej częściowej niezdolności do pracy.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat orzeczeń wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020 przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Częstochowie.

Tabela 3. Liczba i rodzaj orzeczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020

liczba wydanych orzeczeń	2017	2018	2019	2020
o trwałej całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji	335	440	2184	1702
o okresowej niezdolności do samodzielnej egzystencji	091	1090	1372	1183
o trwałej całkowitej niezdolności do pracy	436	389	301	185
o okresowej całkowitej niezdolności do pracy	1010	1026	902	766
o trwałej częściowej niezdolności do pracy	506	470	320	140
o okresowej częściowej niezdolności do pracy	1658	1628	1465	1289
ogółem	5036	5043	6544	5265

Źródło danych: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Częstochowie

W latach 2018-2020 znacznie wzrosła, w porównaniu z latami 2017-2018, liczba wydawanych przez Zespół Ubezpieczeń Społecznych orzeczeń o trwałej całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Zwiększyła się również liczba orzeczeń o okresowej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jednocześnie stale spadała liczba wydanych orzeczeń w pozostałych kategoriach. Świadczyć to może o systematycznym pogarszaniu się stanu zdrowia osób podlegających orzekaniu w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, co będzie prowadzić w przyszłości do wzrostu liczby osób, które potrzebujących kompleksowego wsparcia.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności ustala trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany oraz lekki, które stosuje do realizacji celów określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dzieciom do lat 16 wydawane są orzeczenia o niepełnosprawności bez podziału na stopnie. Przy wydawaniu poszczególnych orzeczeń zespół kieruje się kryteriami określającymi przyczyny niepełnosprawności, wśród których wyróżnić można: upośledzenie umysłowe (kod: 01-U), choroby psychiczne (02-P), zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (03-L), choroby narządu wzroku (04-O), upośledzenie narządu ruchu (05-R), epilepsję (06-E), choroby układu oddechowego i krążenia (07-S), choroby układu pokarmowego (08-T), choroby układu moczowo-płciowego (09-M), choroby neurologiczne (10-N), inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (11-I), całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C)

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat orzeczeń wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie.

Tabela 4. Liczba Orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydanych osobom poniżej 16. roku życia w latach 2017-2020 z uwzględnieniem kodu przyczyny niepełnosprawności oraz płci osób, którym wydano orzeczenia

kod przyczyny niepełnosprawności	liczba orzeczeń ogółem wydanych osobom poniżej 16. lat w roku:				liczba orzeczeń wydanych dla dziewcząt w roku:				liczba orzeczeń wydanych dla chłopców w roku:			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
01-U	6	4	8	8	4	2	5	5	2	2	3	3
02-P	30	18	22	17	6	5	6	5	24	13	16	12
03-L	21	17	20	7	13	10	15	3	8	7	5	4
04-O	26	21	19	17	12	7	8	7	14	14	11	10
05-R	50	50	43	27	29	29	19	17	21	21	24	10
06-E	16	16	18	9	7	10	5	3	9	6	13	6
07-S	139	158	142	113	54	59	57	45	85	99	85	68
08-T	7	8	11	7	3	4	5	5	4	4	6	2
09-M	16	24	15	14	8	9	5	5	8	15	10	9
10-N	56	73	46	66	21	36	21	25	35	37	25	41
11-I	98	85	105	74	53	46	44	30	45	39	61	44
12-C	131	183	155	154	21	31	30	33	110	152	125	121

razem	596	657	604	513	231	248	220	183	365	409	384	330
kod przyczyny niepełnosprawności	liczba wydanych orzeczeń dla dzieci w wieku 0-3 lat w roku:				liczba wydanych orzeczeń dla dzieci w wieku 4-7 lat w roku:				liczba wydanych orzeczeń dla dzieci w wieku 8-16 lat w roku:			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
01-U	0	0	0	1	0	1	0	2	6	3	8	5
02-P	1	1	0	3	6	3	4	4	23	14	18	10
03-L	5	7	4	1	4	3	3	1	12	7	13	5
04-O	3	2	4	2	8	11	4	6	15	8	11	9
05-R	7	12	6	5	9	9	8	7	34	29	29	15
06-E	2	3	4	2	4	1	4	4	10	12	10	3
07-S	14	25	16	14	47	43	43	32	78	90	83	67
08-T	2	2	6	1	3	3	1	2	2	3	4	4
09-M	6	11	5	6	5	4	2	3	5	9	8	5
10-N	21	24	12	20	13	24	12	24	22	25	22	22
11-I	20	31	38	19	31	17	22	18	47	37	45	37
12-C	22	23	16	17	44	46	50	48	65	114	89	89
razem	103	141	111	91	174	165	153	151	319	351	340	271

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie

Po wzroście w 2018 roku, w latach 2019-2020 nastąpił spadek ogólnej liczby wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16. roku życia. W każdym roku liczba chłopców była o ponad 1,5 razy większa niż liczba dziewcząt. Schorzeniami, które najczęściej decydowały o przyznaniu orzeczenia osobom do 16. roku życia, były: całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C; łącznie 623 orzeczenia w latach 2017-2020), choroby układów oddechowego i krążenia (07-S; w sumie 552 orzeczenia) oraz inne schorzenia, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zespęcenia, choroby układu krwiotwórczego (11-I; łącznie 362 orzeczenia). Z kolei schorzeniami, które najrzadziej decydowały o przyznaniu orzeczenia osobom do 16. roku życia, były: upośledzenia umysłowe (01-U; w sumie 26 orzeczeń) oraz choroby układu pokarmowego (08-T; łącznie 28 orzeczeń).

W analizowanym okresie najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16. roku życia wydano w grupie wiekowej od 8 do 16 lat (łącznie 1 281 orzeczeń). Ze względu na fakt, że w tej grupie wiekowej są dzieci w wieku szkolnym, szczególną uwagę należy zwrócić na konieczność

zabezpieczenia im odpowiednich warunków edukacji oraz dostosowania sposobu nauczania do możliwości psychofizycznych, a także zapewnienia możliwości korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje również orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w stosunku do osób, które ukończyły 16. rok życia. Kieruje się przy tym tymi samymi kryteriami, co w przypadku dzieci do 16 lat. W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat wydanych przez Zespół w latach 2017-2020 orzeczeń dla osób powyżej 16 lat, z podziałem na przyczynę niepełnosprawności.

Tabela 5. Liczba orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydanych osobom powyżej 16. roku życia w latach 2017-2020 według przyczyn niepełnosprawności

Kod przyczyny niepełnosprawności	Liczba orzeczeń ogółem wydanych osobom poniżej 16. roku życia			
	2017	2018	2019	2020
01-U	84	75	72	72
02-P	634	671	694	458
03-L	220	219	201	141
04-O	345	371	343	271
05-R	1895	1805	1916	1479
06-E	60	57	53	53
07-S	1175	1275	1363	835
08-T	267	303	287	227
09-M	229	211	269	169
10-N	862	917	1004	502
11-I	582	523	610	476
12-C	15	16	19	22
razem	6368	6543	6831	4705

W latach 2017-2019 liczba wydawanych orzeczeń dla osób powyżej 16. Roku życia zwiększała się z roku na rok (z 6 368 w 2017 r. do 6 831 w 2019 r.), natomiast w 2020 r. uległa znacznemu spadkowi (do 4 705). Powodami spadku mogły być zarówno obostrzenia związanymi z pandemią COVID-19, jak i przedłużenie terminu ważności orzeczeń, na podstawie ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie

ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

W analizowanym okresie orzeczenia były najczęściej wydawane ze względu na upośledzenie narządów ruchu (05-R; łącznie 7 095 orzeczeń), choroby układów oddechowego i krążenia (07-S; w sumie 4 648 orzeczeń) oraz choroby neurologiczne (10-N; łącznie 3 285 orzeczeń). Największy spadek liczby wydawanych orzeczeń, w podziale na poszczególne kryteria, odnotowano w przypadku chorób układu oddechowego i krążenia (07-S) oraz chorób neurologicznych (10-N). Z kolei wzrost nastąpił jedynie w przypadku całościowych zaburzeń rozwojowych (12-C).

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o wydanych przez Zespół w latach 2017-2020 orzeczeniach w podziale na stopnie niepełnosprawności, wiek, płeć, poziom wykształcenia oraz zatrudnienie.

Tabela 6. Orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydane osobom powyżej 16. roku życia w latach 2017-2020 według stopnia niepełnosprawności, wieku, poziomu wykształcenia i aktywności zawodowej

liczba wydanych orzeczeń	2017	2018	2019	2020
według stopnia niepełnosprawności				
znaczny stopień niepełnosprawności	1684	1913	2130	1522
umiarkowany stopień niepełnosprawności	3221	3270	3406	1295
lekki stopień niepełnosprawności	1463	1360	1295	778
według wieku				
16-25 lat	335	329	311	260
26-40 lat	618	669	658	452
41-60 lat	2360	2325	2103	1595
60 lat i więcej	3035	3220	3759	2398
według poziomu wykształcenia				

liczba wydanych orzeczeń	2017	2018	2019	2020
brak wykształcenia	281	269	362	474
wykształcenie podstawowe	1062	1023	1079	646
wykształcenie zasadnicze	1886	1863	1949	1196
wykształcenie średnie	2262	2384	2346	1646
wykształcenie wyższe	877	1004	1095	743
według aktywności zawodowej				
osoby pracujące	1356	1376	1363	1053
osoby bezrobotne	5012	5167	5468	3652

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie

W latach 2017-2020 osobom powyżej 16. roku życia najczęściej wydawano orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (łącznie 12 302 orzeczenia). Wśród osób powyżej 16 lat, które otrzymały orzeczenie, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (12 412). Warto przy tym podkreślić, że w latach 2010-2013 roku najwięcej orzeczeń (13 958) wydano dla osób w wieku 41-60 lat.

Ze względu na to, że zarówno osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 60 lat, jak i wszystkie osoby w wieku senioralnym stanowią grupę, która ma podobne potrzeby, należy zwiększać zakres działań służących zapobieganiu wykluczaniu tych osób z życia społecznego (m.in. poprzez dostosowanie infrastruktury, programy prozdrowotne, ułatwienie dostępu do leczenia i rehabilitacji).

W analizowanym okresie najwięcej osób powyżej 16. roku życia, którym wydano orzeczenie, posiadało wykształcenie średnie (w sumie 8 638 osób) i zasadnicze (łącznie 6.894 osoby). W 2020 r. jedynie w przypadku osób bez wykształcenia nastąpił wzrost liczby wydanych im orzeczeń.

Osoby z niepełnosprawnością, ze względu na różnorodne ograniczenia wynikające z ich stanu zdrowia, mogą mieć utrudniony dostęp do edukacji, szczególnie na poziomie wyższym. Należy propagować i rozwijać wszelkie działania, które mogą przyczynić się do zmiany tego stanu. Istniejący system dofinansowań, stypendiów, asystentury oraz likwidacja barier są rozwiązaniami, które wpływają na zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnością mogących podnieść poziom swojego

wykształcenia, a tym samym zwiększyć szanse na przyszłe zatrudnienie. Działania w tym zakresie powinny być kontynuowane i odpowiednio wspierane.

Niekorzystnym, utrzymującym się od wielu lat zjawiskiem, jest bardzo niski odsetek osób z niepełnosprawnością aktywnych zawodowo – w latach 2017-2020 tylko 21,1% osób, które uzyskały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, było zatrudnionych. Problem ten wynikał m.in. ze zbyt małej liczby zakładów pracy chronionej, działających na terenie miasta i gmin ościennych. Wpływ mógł mieć także brak odpowiedniego wykształcenia osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności – w analizowanym okresie zaledwie 15,2% z nich posiadało wykształcenie wyższe. Wspieranie podnoszenia poziomu wykształcenia osób z niepełnosprawnością, a także propagowanie przykładów dobrych praktyk w obszarze zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz pozytywnego wizerunku takiego pracownika powinny przynieść poprawę.

2. Edukacja osób z niepełnosprawnością

Podstawowym aktem prawnym regulującym w kraju kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Zgodnie z jej zapisami, każdemu dziecku z niepełnosprawnością należy stworzyć warunki niezbędne do jego rozwoju. W tym celu należy dostosować sposób nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnić im możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Dzieci i młodzież z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi powinny być kierowane do odpowiedniej placówki, zapewniającej właściwe formy kształcenia, na podstawie orzeczenia wydanego przez zespoły orzekające, działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz innych poradniach specjalistycznych. Na wniosek rodziców zespoły orzekają o:

- 1) potrzebie kształcenia specjalnego,
- 2) potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- 3) potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

Na terenie miasta Częstochowy znajduje się Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, w skład którego wchodzi:

- 1) Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 przy ulicy Marysi 93b w Częstochowie;
- 2) Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 przy ulicy Kosmowskiej 5 w Częstochowie;

3) Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 przy ulicy Łukasieńskiego 40 w Częstochowie;

4) Centrum Informacji Zawodowej – Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna przy ulicy Marysi 93b w Częstochowie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalistycznego wydanych w latach 2017-2020 przez poradnie wchodzące w skład Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie.

Tabela 7. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane w latach 2017-2020 przez poradnie wchodzące w skład Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie

nazwa poradni	liczba orzeczeń w roku szkolnym:			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1	101	200	162	21
Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2	139	155	135	30
Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3	127	253	211	18
ogółem	367	608	508	69

Źródło danych: Wydział Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy

W roku szkolnym 2018/2019, w porównaniu do roku poprzedniego, nastąpił znaczący wzrost liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego (z 367 do 608). W roku szkolnym 2019/2020 liczba wydanych orzeczeń pozostała na dość wysokim poziomie (508 orzeczeń). Przedstawione powyżej dane z roku szkolnego 2020/2021 obejmują tylko liczbę orzeczeń wydanych w pierwszej połowie tego roku.

Na terenie miasta Częstochowy działają 2 rodzaje placówek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami: placówki oświatowe z oddziałami integracyjnymi oraz szkoły specjalne. Wśród pierwszej grupy wyróżnia się:

- 1) Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 35 im. Małego Księcia zlokalizowane przy ul. 1 Maja 5 w Częstochowie,
- 2) Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43 zlokalizowane przy ul. Czecha 17 w Częstochowie;
- 3) Szkoła Podstawowa nr 17 z oddziałami integracyjnymi im. Stanisława Wyspiańskiego zlokalizowana przy al. Wojska Polskiego 130 w Częstochowie;
- 4) Szkoła Podstawowa nr 31 im. Orła Białego zlokalizowana przy ul. Polskiego Czerwonego Krzyża 18 w Częstochowie (placówka funkcjonowała do 31 sierpnia 2019 r.);
- 5) Szkoła Podstawowa nr 53 z oddziałami integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie przy ul. Orkana 95/109 w Częstochowie;
- 6) Szkoła Podstawowa nr 54 z oddziałami integracyjnymi przy ul. Kukuczki 30 w Częstochowie;
Wśród szkół specjalnych wyróżnia się:
 - 1) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 przy ul. Legionów 58 w Częstochowie;
 - 2) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 5 przy ul. Słowackiego 35 w Częstochowie;
 - 3) Zespół Szkół Specjalnych nr 23 im. Janusza Korczaka przy ul. Legionów 54 w Częstochowie;
 - 4) Zespół Szkół Specjalnych nr 28 zlokalizowany przy ul. Świętej Barbary 9/11 w Częstochowie;
 - 5) Zespół Szkół Specjalnych nr 45 zlokalizowany przy ul. Czecha 15 w Częstochowie;
 - 6) Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej zlokalizowany przy ulicy Krótkiej 22 w Częstochowie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe dotyczące dzieci i młodzieży z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w latach 2017-2020, w podziale na rodzaje placówek edukacyjnych działające na terenie miasta.

Tabela 8. Dzieci i młodzież posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, realizujący edukację w placówkach edukacyjnych w mieście w latach 2017-2020

Rodzaj placówki edukacyjnej	liczba dzieci i młodzieży z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym:			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
przedszkola	78	93	109	110
szkoły podstawowe	406	413	385	394
zespoły szkolno-przedszkolne	23	34	39	33
szkoły ponadpodstawowe	92	100	142	132
specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	104	103	96	89
szkoły specjalne	163	159	153	179
ogółem	866	902	924	937

Źródło danych: Wydział Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego stale rosła (z 866 w roku szkolnym 2017/2018 do 937 w roku szkolnym 2021/2022). Sytuacja ta mogła być związana ze zwiększeniem świadomości rodziców oraz systematycznym poszerzaniem się wiedzy w zakresie zdrowia – coraz częściej rodzice uświadamiają sobie, że ich dzieci mogą wymagać dodatkowego wsparcia podczas rozwoju, a uzyskanie stosownych orzeczeń dla dzieci jest koniecznością w kontekście lepszego samopoczucia oraz braku wykluczenia tychże dzieci.

Odpowiedni poziom kształcenia osób z niepełnosprawnością wymaga zapewnienia pokrycia kosztów takiego kształcenia, zarówno przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, jak również przez samorząd.

Poniższa tabela przedstawia strukturę i podział subwencji oraz środków własnych miasta Częstochowy przeznaczonych w latach 2017–2020 na edukację dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.

Tabela 9. Środki finansowe przeznaczone w mieście w latach 2017-2020 na edukację dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością z uwzględnieniem źródła finansowania i rodzaj wydatków

	2017	2018	2019	2020
źródło finansowania (w zł)				
subwencje Ministerstwa i Nauki (dawniej: Ministerstwa Edukacji Narodowej)	40 mln	41 mln	43 mln	39 mln
środki finansowe Gminy Miasta Częstochowy	45 mln	41 mln	47 mln	51 mln
struktura wydatków (w zł)				
wydatki przeznaczone na szkoły i placówki specjalne	23 mln	25 mln	28 mln	29 mln
pozostałe wydatki na edukację	62 mln	57 mln	62 mln	61 mln

Źródło danych: Wydział Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy

W latach 2019-2020 wydatki miasta ponoszone na kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością były większe niż w latach 2017-2018 (odpowiednio 47 i 51 mln zł w latach

2019-2020 do odpowiednio 45 i 41 mln zł w latach 2017-2018). Jednocześnie w 2020 roku wysokość subwencji ministerialnej zmniejszyła się w porównaniu do lat poprzednich (do 39 mln zł).

W analizowanym okresie stale rosły wydatki ponoszone na szkoły i placówki specjalne (z 23 mln zł w 2017 r. do 29 mln zł w 2020 r.), co mogło mieć bezpośredni związek ze stałym wzrostem liczby wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży.

3. Pomoc społeczna i wsparcie osób z niepełnosprawnością

3.1. Zasiłki z pomocy społecznej i świadczenia rodzinne

Podmiotami odpowiedzialnymi za udzielenie pomocy i wsparcia osobom z niepełnosprawnością zamieszkującym na terenie miasta Częstochowy są m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Częstochowskie Centrum Świadczeń w Częstochowie.

Pomoc Ośrodka skierowana jest do osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a także do ich rodzin i dotyczy przede wszystkim rozwiązywania problemów takich jak: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność.

W latach 2017-2020 niepełnosprawność była jednym z najczęściej występujących powodów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców miasta o niskim kryterium dochodowym, kwalifikujących się do świadczeń pomocy społecznej, a jedną z głównych form pomocy udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej osobom z niepełnosprawnością były zasiłki pieniężne – celowe, okresowe i stałe. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zasiłki udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020

rodzaj zasiłku	Liczba udzielonych świadczeń							
	Liczba udzielonych świadczeń				Liczba osób korzystających ze świadczeń			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
zasiłki celowe i w naturze ogółem	13676	11358	9845	9763	3087	2763	2381	2225
zasiłki celowe i w naturze dla osób z niepełnosprawnością	8654	7758	6744	6646	1824	1721	1461	1369

rodzaj zasiłku								
	Liczba udzielonych świadczeń				Liczba osób korzystających ze świadczeń			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
zasiłek okresowy ogółem	11435	9649	7531	7218	2312	2104	1651	1503
zasiłek okresowy dla osób z niepełnosprawnością	4954	4866	3575	3363	960	1029	653	577
zasiłek stały ogółem	18294	17642	17359	17008	1829	1763	1715	1616
zasiłek stały dla osób z niepełnosprawnością	16772	15905	15444	14931	1698	1618	1546	1440
zasiłki razem	43405	38649	34735	33989	7228	6630	5747	5344
zasiłki dla osób z niepełnosprawnością razem	30380	28529	25763	24940	4482	4368	3660	3386

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Osoby z niepełnosprawnością oraz ich rodzice lub opiekunowie mogą uzyskać również wsparcie finansowe w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego i dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego. Pomoc ta jest przyznawana i wypłacana przez Częstochowskie Centrum Świadczeń w Częstochowie, które w 2017 roku przejęło obsługę tego zadania od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia udzielane przez Częstochowskie Centrum Świadczeń osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020 z uwzględnieniem rodzaju świadczenia, liczby oraz kwoty udzielonych świadczeń

rodzaj świadczenia								
	Liczba udzielonych świadczeń				Kwota przyznanych świadczeń (w zł)			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
zasiłek pielęgnacyjny	57947	59277	61998	46397	8865891	9363414	11741797	10006914
świadczenie pielęgnacyjne	8344	9033	9954	7802	11700708	13268838	15326220	14211373

rodzaj świadczenia								
	Liczba udzielonych świadczeń				Kwota przyznanych świadczeń (w zł)			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
specjalny zasiłek opiekuńczy	2380	2247	2041	1508	1231289	1193448	1259276	932460

Źródło danych: Częstochowskie Centrum Świadczeń w Częstochowie

Po systematycznym wzroście w latach 2017-2019, w 2020 r. spadła liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych (z odpowiednio 61998 i 9954 w 2019 r. do odpowiednio 46397 i 7802 w 2020 r.). Z kolei liczba wypłaconych specjalistycznych zasiłków opiekuńczych zmniejszała się stale (z 2380 w 2017 r. do 1508 w 2020 r.), co świadczy o spadku liczby osób rezygnujących z zatrudnienia z powodu konieczności sprawowania opieki nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością.

3.2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn, wymagają pomocy osób trzecich, udziela się pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu ich zamieszkania. Usługi te obejmują przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Od 2013 roku usługi opiekuńcze na terenie miasta Częstochowy realizowane są jako zadanie zlecone. przez organizację pozarządową – Polski Komitet Pomocy Społecznej w Częstochowie. W poniżej tabeli przedstawiono dane liczbowe dotyczące osób objętych usługami opiekuńczymi oraz kwot wydatkowanych na ten cel w latach 2017-2020.

Tabela 12. Usługi opiekuńcze świadczone w mieście w latach 2017-2020 z uwzględnieniem liczby osób objętych usługą, liczby udzielonych świadczeń oraz ich wysokości

	2017	2018	2019	2020
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	724	793	877	734
liczba udzielonych świadczeń (w godzinach)	189 310	200 740	222 813	182 626
wysokość świadczeń (w zł)	4097869	4938878	6099392	5255637

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2019 liczba osób, które korzystały z usług opiekuńczych systematycznie rosła (z 724 w 2017 r. do 877 w 2019 r.), podobnie jak liczba świadczeń (z 189 310 w 2017 r. do 200 740 w 2019 r.) oraz kwota wydatkowana na ten cel (z 4097869 zł w 2017 r. do 6099392 zł w 2019 r.). Wzrost ten świadczył o dużym zapotrzebowaniu na tę usługę. W 2020 roku, ze względu na stan pandemii choroby zakaźnej COVID-19, zainteresowanie usługami opiekuńczymi zmniejszyło się (podopieczni rezygnowali z pomocy usługowej lub zmniejszyli liczbę godzin usług; liczba osób: do 734, liczba świadczeń: do 182 626), co wpłynęło na spadek wysokości środków wydatkowanych na realizację tego zadania (do 5255637 zł).

Inną formę pomocy udzielanej w analizowanym okresie stanowiły specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczenia te realizowane są w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej i finansowane ze środków przekazywanych z budżetu państwa za pośrednictwem Wojewody. Usługi polegają m.in. na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym motywowaniu do aktywności, prowadzeniu treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, pomocy w gospodarowaniu pieniędzmi oraz na wsparciu psychologicznym i usprawnianiu zaburzonych funkcji organizmu.

W poniżej tabeli przedstawiono dane liczbowe dotyczące osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz kwot wydatkowanych na ten cel w latach 2017-2020.

Tabela 13. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w mieście w latach 2017-2020 z uwzględnieniem liczby osób objętych usługą, liczby udzielonych świadczeń oraz ich wysokości

	2017	2018	2019	2020
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	22	21	19	23
liczba udzielonych świadczeń (w godzinach)	13 043	11 424	10 293	10 555
wysokość świadczeń (w zł)	254 247	385000	393000	395000

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2020 liczba osób, które korzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych, pozostawała na porównywalnym poziomie (22 w 2017 r., 21 w 2018 r., 19 w 2019 r., 23 w 2020 r.), gdyż liczba osób z niepełnosprawnością zgłaszających zapotrzebowanie na te usługi również utrzymuje się na stałym poziomie. Zauważalny jest również fakt, że ze specjalistycznych usług

opiekuńczych korzysta tylko znikomy procent osób w porównaniu do usług opiekuńczych opisanych powyżej.

3.3. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia to placówki stanowiące ważny element polityki socjalnej miasta Częstochowy wobec osób z niepełnosprawnością, które z powodu choroby wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina tychże osób nie może im takiej pomocy zapewnić. Dzielne domy funkcjonujące na terenie miasta służą rehabilitacji mieszkańców poprzez zwiększenie ich aktywności życiowej (psychicznej i fizycznej).

Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie

Placówka zlokalizowana jest w Częstochowie, przy ul. Jasnogórskiej 36. Jej zadaniem jest zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym ruchowo, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, opieki i usług zmierzających do poprawy ich ogólnego rozwoju i sprawności psychofizycznej. W ramach Centrum funkcjonują:

- 1) Dom Dziennego Pobytu, zapewniający podopiecznym rehabilitację z zakresu: kinezyterapii, hydroterapii, fizykoterapii, jak również zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, muzykoterapię, relaksację, psychoterapię, dogoterapię, stymulację polisensoryczną;
- 2) Ośrodek Rehabilitacji Usprawniającej, zapewniający indywidualną rehabilitację z zakresu kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii oraz masaż;
- 3) Ośrodek Konsultacji i Poradnictwa, udzielający konsultacji i porad z zakresu rehabilitacji, psychologii, logopedii, pedagogiki;
- 4) Klub Dziecka i Rodzica „Słoneczko”, prowadzący zajęcia dla dzieci z niepełnosprawnością oraz z mikrodeficytami rozwojowymi wspierające rozwój psychomotoryczny dzieci, a rodzicom zapewniające wsparcie psychologiczne.

Środowiskowe Dom Samopomocy

W mieście Częstochowie funkcjonują dwa środowiskowe domy samopomocy. Jeden z nich zlokalizowany jest przy ul. Łakowej 101. Jego prowadzenie jest zadaniem z zakresu pomocy społecznej, zleconym przez Wojewodę Śląskiego. Placówka prowadzona jest przez organizację pozarządową, a środki finansowe na jej działalność pochodzą z dotacji Wojewody. Dom stanowi

placówkę dziennego pobytu, której celem jest zapewnienie opieki oraz udziału w aktywnych formach współżycia w grupie i środowisku społecznym osobom z zaburzeniami psychicznymi. Podopieczni mogą korzystać z:

- 1) treningu funkcjonowania w codziennym życiu;
- 2) treningu umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów;
- 3) treningu umiejętności spędzania wolnego czasu;
- 4) poradnictwa psychologicznego;
- 5) pomocy w załatwianiu spraw urzędowych;
- 6) pomocy w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych;
- 7) niezbędnej opieki;
- 8) terapii ruchowej;
- 9) innych form przygotowujących do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęciu

zatrudnienia w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Drugi Środowiskowy Domy Samopomocy w mieście działa od 1 grudnia 2021 r. i mieści się przy ul. Nowowiejskiego 15. Jest to ośrodek wsparcia dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. Świadczona w nim pomoc ma na celu utrzymanie osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i instytucjonalizacji, tj. umieszczaniu osoby z zaburzeniami psychicznymi w placówce o charakterze całodobowej opieki. Placówka przeznaczona jest dla 16 osób.

Częstochowskie Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną

Placówka znajduje się w Częstochowie, przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a. Jej zadaniem jest zapewnienie opieki i usług zmierzających do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności psychofizycznej i fizycznej osobom z niepełnosprawnością intelektualną, a także zapewnienie im integracji społecznej, rehabilitacji i terapii. Działający w ramach struktury placówki Całodobowy Ośrodek Wsparcia zabezpiecza potrzeby podopiecznych. Mogą w nim przebywać osoby, nad którymi rodzice lub opiekunowie prawni nie mogą czasowo sprawować opieki. W ramach Centrum funkcjonują:

- 1) gabinety rehabilitacji ruchowej;
- 2) Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną;
- 3) całodobowy ośrodek wsparcia;
- 4) wspierane mieszkanie chronione;
- 5) pozostałe placówki.

W latach 2017-2020 działalność Częstochowskiego Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną dofinansowano łączną kwotą 5 469 418 zł, w tym: 1 234 309 zł w 2017 r., 1 305 109 zł w 2018 r., 1 450 000 zł w 2019 r., 1 480 000 zł w 2020 r.

Ośrodek wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu dla mieszkańców miasta Częstochowy

Ośrodek znajduje się w Częstochowie, przy ul. Krakowskiej 34 i jest prowadzony przez Fundację Chrześcijańską „Adullam”. Zapewnia on całodobowy, okresowy pobyt, m.in. z osobom z niepełnosprawnością, po zakończonym leczeniu szpitalnym, oczekującym na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Ośrodek stanowi formę wsparcia okresowego, skierowanego do osób wymagających częściowego wsparcia. Placówka oferuje pomoc opiekunów, wsparcie pielęgniarki i opiekę lekarską.

W latach 2018-2020 działalność Ośrodka wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu dla mieszkańców miasta Częstochowy dofinansowano kwotą 583 044 zł, w tym: 42 780 zł w 2018 r., 169 999 zł w 2019 r. i 370 265 zł w 2020 r.

Placówki dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób niewidomych

Na terenie miasta Częstochowy działają także placówki dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób niewidomych. Są to:

- 1) Świetlica terapeutyczna dla dzieci i młodzieży z autyzmem, prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem;
- 2) Klub Środowiskowy „Parasol”, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Częstochowie;
- 3) Klub „Pszczółki”, prowadzony przez Fundację „Twój Rozwój”;
- 4) Ośrodek Wychowawczo-Rewalidacyjny dla Dzieci i Młodzieży Niewidomej i Słabowidzącej, prowadzony przez Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski.

Głównym celem działalności ww. placówek jest wspieranie dzieci i młodzieży w czynnościach dnia codziennego, edukacja i rozwój oraz rehabilitacja psychospołeczna osób z niepełnosprawnością poprzez zwiększenie ich zaradności osobistej i poprawę relacji interpersonalnych w społeczeństwie.

O umieszczeniu osoby z niepełnosprawnością w dziennych placówkach wsparcia decyduje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat osób skierowanych w latach 2017-2020 do dziennych placówek udzielających wsparcia osobom z niepełnosprawnością.

Tabela 14. Osoby skierowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie do dziennych placówek udzielających wsparcia osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020

nazwa dziennego ośrodka wsparcia	2017	2018	2019	2020
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	170	148	125	137
Środowiskowy Dom Samopomocy	40	40	43	43
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną	45	45	45	45
Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	47	39	46	46

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2019 liczba osób skierowanych do Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie zmniejszała się z roku na rok (ze 170 w 2017 r. do 125 w 2019 r.), a w 2020 roku wzrosła (do 137). Jednocześnie na zbliżonym poziomie utrzymywała się liczba osób z niepełnosprawnością skierowanych do pozostałych dziennych ośrodków wsparcia. W celu zaspokojenia potrzeb większej grupy osób z niepełnosprawnością, należy dążyć do zwiększenia liczby miejsc w dziennych ośrodkach wsparcia.

3.4. Domy pomocy społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu m.in.: wieku, choroby, niepełnosprawności, niemożności samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu, udziela się pomocy w postaci skierowania i umieszczenia ich w domu pomocy społecznej. W mieście Częstochowie o skierowaniu do domu pomocy społecznej decyduje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Na terenie miasta funkcjonują następujące domy pomocy społecznej:

- 1) Dom Pomocy Społecznej, ul. Wieluńska 1, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego A` Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku, dysponujący 135 miejscami;
- 2) Dom Pomocy Społecznej, ul. Wesoła 14, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet, dysponujący 80 miejscami;
- 3) Dom Pomocy Społecznej, ul. św. Jadwigi 84/86, prowadzony przez Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn, dysponujący 82 miejscami;

4) Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, ul. Stanisława Kontkiewicza 2, dysponujący 192 miejscami.

Poniżej przedstawiono dane szczegółowe na temat osób umieszczonych w domach pomocy społecznej w latach 2017-2020.

Tabela 15. Osoby umieszczone w domach pomocy społecznej na terenie miasta w latach 2017-2020

nazwa domu pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020
Dom Pomocy Społecznej, ul. Wieluńska 1	27	30	33	31
Dom Pomocy Społecznej, ul. Wesoła 14	3	3	7	5
Dom Pomocy Społecznej, ul. św. Jadwigi 84/86	4	4	1	4
Dom Pomocy Społecznej, ul. Kontkiewicza 2	15	11	18	17
ogółem	49	48	59	57

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2019-2020 liczba osób z niepełnosprawnością umieszczanych w domach pomocy społecznej była wyższa niż w latach 2017-2018. Ze względu na brak odpowiedniej liczby miejsc w istniejących placówkach, osoby, dla których zabrakło miejsca, a które z uwagi na sytuację zdrowotną lub rodzinną wymagały pilnego skierowania do domu pomocy społecznej, były umieszczane w domach pomocy społecznej poza terenem miasta Częstochowy.

3.5. Mieszkania

Miasto Częstochowa udziela wsparcia osobom z niepełnosprawnością w formie przyznania pobytu w mieszkaniu chronionym. Jest to forma pomocy społecznej przygotowująca, pod opieką specjalistów, osoby przebywające w mieszkaniu do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagająca te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Mieszkania chronione dla osób z niepełnosprawnością na terenie miasta Częstochowy usytuowane są w dwóch lokalizacjach:

1) 6 mieszkań wspieranych przy Częstochowskim Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną (ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a) – z zasobów korzysta 6 osób z niepełnosprawnością intelektualną lub z zaburzeniami psychicznym

2) 1 mieszkanie treningowe przy ul. Gaczkowskiego 16/20 m. 25 (prowadzone przez Fundację Oczami Brata) – mieszkanie przeznaczone jest dla osób z niepełnosprawnością intelektualną lub z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością ruchową – korzystają z niego 2 osoby.

Miasto Częstochowa prowadzi również działania w kierunku stworzenia rodzinom ubiegającym się o wynajęcie lokali, wchodzących w skład mieszkaniowych zasobów miasta, możliwości uzyskania lokalu uwzględniającego potrzeby osób z niepełnosprawnością.

W latach 2017-2020 wpłynęło 1 377 wniosków od osób, które spełniają kryteria niezbędne do wynajęcia ww. lokali. Wynajęto 311 lokali mieszkalnych, z których część dotyczyła osób z niepełnosprawnością, ale z uwagi na fakt, że Biuro Gospodarki Lokalowej i Usług Komunalnych nie posiada ewidencji umożliwiającej wyodrębnienie wśród złożonych wniosków tych, które są złożone przez gospodarstwa domowe, w których znajdują się osoby z niepełnosprawnością, nie można precyzyjnie określić tej wielkości. W analizowanym okresie zrealizowano również 201 wniosków o zamianę mieszkania, w tym 79 dotyczących osób z niepełnosprawnością.

Liczba lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowych zasobów miasta powiększyła się na przełomie 2016 i 2017 r., kiedy to oddano do użytku oraz zasiedlono nowy budynek komunalny. W budynku znajduje się 36 lokali mieszkalnych, w tym 8 przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W 2019 roku oddano do użytkowania kolejny budynek, w którym znajduje się 65 mieszkań, w tym 14 przystosowanych dla osób z niepełnosprawnością.

4. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej, wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie. Działania w tym zakresie, świadczone dla osób z niepełnosprawnością, stanowią odpowiedź na zdiagnozowane trudności tych osób, ograniczające, a często wręcz uniemożliwiające ich funkcjonowanie w środowisku oraz kontakt z otoczeniem. Zadanie realizowane jest przede wszystkim poprzez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnością;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnością.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat realizowanych w mieście w latach 2017-2020 form wsparcia z zakresu rehabilitacji społecznej, dofinansowywanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Tabela 16. Formy wsparcia z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane w mieście w latach 2017-2020, dofinansowywane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

formy wsparcia	2017	2018	2019	2020
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	36 osób z niepełnosprawnością i 261 opiekunów	414 osób z niepełnosprawnością i 235 opiekunów	417 osób z niepełnosprawnością i 233 opiekunów	394 osoby z niepełnosprawnością i 352 opiekunów
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	119 osób z niepełnosprawnością	118 osób z niepełnosprawnością	106 osób z niepełnosprawnością	110 osób z niepełnosprawnością
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 449 osób z niepełnosprawnością i 2 Stowarzyszenia	2 943 osoby z niepełnosprawnością i 1 Stowarzyszenie	3 278 osób z niepełnosprawnością i 2 Stowarzyszenia	3 841 osób z niepełnosprawnością i 3 Stowarzyszenia
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	30 osób z niepełnosprawnością	30 osób z niepełnosprawnością	30 osób z niepełnosprawnością	60 osób z niepełnosprawnością
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	1 174 osoby z niepełnosprawnością	1 550 osób z niepełnosprawnością	1549 osób z niepełnosprawnością	729 osób z niepełnosprawnością
program „aktywny samorząd”	164 osoby z niepełnosprawnością	176 osób z niepełnosprawnością	235 osób z niepełnosprawnością	217 osób z niepełnosprawnością
ogółem	5 372 osoby z niepełnosprawnością, 261 Opiekunów i 2 Stowarzyszenia	5 231 osób z niepełnosprawnością, 235 Opiekunów i 1 Stowarzyszenie	5 615 osób z niepełnosprawnością, 233 Opiekunów i 2 Stowarzyszenia	5 351 osób z niepełnosprawnością, 352 opiekunów i 3 Stowarzyszenia

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W 2019 roku liczba osób z niepełnosprawnością, które w skorzystały z możliwości uzyskania dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do różnych form rehabilitacji społecznej, była wyższa niż w latach 2017-2018 (5.372 w 2017 r., 5.231 w

2018 r., 5.615 w 2019 r.). W 2020 roku, z powodu stanu pandemii Covid-19, liczba odbiorców była niższa (5.351); spadek dotyczył przede wszystkim liczby osób, które otrzymały dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki (z 1.549 w 2019 r. do 729 w 2020 r.).

Struktura podziału przyznanych środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest suwerenną decyzją Rady Miasta Częstochowy, która w formie uchwały określa zadania, na jakie przeznaczane są ww. środki. Ewentualne ich przesunięcia mogą być dokonywane tylko w ramach tej samej formy wsparcia. Podkreślić należy, że środki przekazywane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację społeczną od wielu lat są niewystarczające i nieadekwatne do zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnością. Braki dotyczą wszystkich zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością.

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje na temat realizacji w mieście poszczególnych form rehabilitacji społecznej w latach 2017-2020.

Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Do 2008 r. środki finansowe otrzymywane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych były zdecydowanie wyższe niż od 2009 r., co umożliwiało objęcie tego rodzaju wsparciem ok. 2 500 osób rocznie, w tym wszystkim niepełnosprawnych dzieci do 16. roku życia oraz osoby z niepełnosprawnością w wieku 16-24 lata, które wyraziły chęć skorzystania z tej formy aktywnej rehabilitacji – uczące się i niepracujące, bez względu na posiadany stopień niepełnosprawności. Od 2009 roku ma miejsce spadek wysokości środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, co wpływa na zmniejszanie się liczby osób z niepełnosprawnością, które mogą otrzymać tego rodzaju wsparcie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat złożonych i zrealizowanych w mieście wniosków o dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2017-2020 oraz środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatkowanych na ten cel.

Tabela 17. Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, w latach 2017-2020

dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	2017	2018	2019	2020
liczba złożonych wniosków	1 280	1 191	1 178	1 283
liczba zrealizowanych wniosków	436	414	417	394
wysokość środków finansowych wydatkowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	740 000	740 000	799 645	938 536

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2020 liczba składanych wniosków utrzymywała na porównywalnym poziomie (1 280 w 2017 r., 1 191 w 2018 r., 1 178 w 2019 r., 1 283 w 2020 r.). Zbyt niska, w stosunku do potrzeb, wysokość środków finansowych powodowała, że liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie była na niskim, utrwalonym poziomie.

Od 2009 r., kiedy po raz pierwszy zmniejszono limit środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, corocznie część osób z niepełnosprawnością, ubiegających się o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, nie może otrzymać oczekiwanej dotacji. Z uwagi na obserwowane równoległe ograniczenia w dostępie do rehabilitacji leczniczej, świadczonej stacjonarnie w placówkach medycznych, brak możliwości uczestniczenia w turnusach rehabilitacyjnych może w konsekwencji wpływać na pogorszenie stanu zdrowia osób z niepełnosprawnością. Problem ten wynika ze sposobu obliczania finansowania przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – wysokość otrzymanych środków naliczana jest według algorytmu, zatem gmina nie ma na nią wpływu.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone są również na dofinansowanie likwidacji barier, które ograniczają, a czasami wręcz uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnością normalne funkcjonowanie. W wielu przypadkach, dzięki dofinansowaniu m.in.: budowy pochylni lub montażu urządzenia dźwigowego, beneficjentami zadania, oprócz formalnego wnioskodawcy, są również inne osoby o ograniczonej sprawności. Przyczynia się to do poprawy dostępności istniejących budynków mieszkalnych dla osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie mobilności, zwłaszcza osób z niepełnosprawnością oraz osób w wieku senioralnym.

W poniżej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat złożonych i zrealizowanych w mieście wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w latach 2017-2020 oraz środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatkowanych na ten cel.

Tabela 18. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się i barier technicznych w latach 2017-2020

dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się i barier technicznych	2017	2018	2019	2020
liczba złożonych wniosków	241	232	205	198
liczba zrealizowanych wniosków	119	118	103	110
wysokość środków finansowych wydatkowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	558 208	579 999	559 034	569 737

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2020 liczba składanych wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się i barier technicznych stale zmniejszała się (z 241 w 2017 r. do 198 w 2020 r.), natomiast liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie utrzymywała się na porównywalnym, niskim poziomie (119 w 2017 r., 118 w 2018 r., 103 w 2019 r., 110 w 2020 r.), co

spowodowane było zbyt niską, w stosunku do potrzeb, wysokością środków finansowych otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

W ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, osoby z niepełnosprawnością mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane na podstawie odrębnych przepisów. Wnioski składane w tym zakresie najczęściej dotyczą potrzeby przyznania dofinansowania do zakupu aparatów słuchowych, aparatów ortopedycznych, pieluchomajtek, wszelkiego typu protez kończyn i piersi, obuwia, gorsetów ortopedycznych czy też wózków inwalidzkich.

W poniżej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat złożonych i zrealizowanych w mieście wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatkowanych na ten cel.

Tabela 19. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017-2020

dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2017	2018	2019	2020
liczba złożonych wniosków	3 908	3 739	3 521	3 908
liczba zrealizowanych wniosków	3 451	2 944	3 280	3 844
wysokość środków finansowych wydatkowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	1 156 352	1 080 214	1 291 632	1 451 655

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2019 liczba składanych wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zmniejszała się (z 3 908 w 2017 r. do 3 521 w 2019 r.), a w 2020 r. wzrosła (do 3 908). Zdecydowana większość z nich została rozpatrzona pozytywnie. Najniższy odsetek zrealizowanych wniosków był w 2018 r.; był to rok, w którym środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych otrzymane na realizację zadania były w analizowanym okresie najniższe. Osoby z niepełnosprawnością nie były jednak całkowicie

pozbawione pomocy ze środków publicznych, gdyż przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze podlegają dofinansowaniu również z budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia.

Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki, stwarzające osobom z niepełnosprawnością, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do znalezienia i utrzymania zatrudnienia. Na terenie miasta Częstochowy, do końca 2019 roku, funkcjonowały jedne Warsztaty Terapii Zajęciowej – prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „INTEGRACJA”, do którego uczęszczało 30 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Od 1 stycznia 2020 r. rozpoczęły działalność kolejne Warsztaty Terapii Zajęciowej, funkcjonujące przy Fundacji „Oczami Brata”.

Koszty funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej pokrywane są w 90,0% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, natomiast pozostałe 10,0% pochodzi z budżetu samorządu.

W poniżej tabeli przedstawiono koszty funkcjonowania w mieście Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2017-2020.

Tabela 20. Środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i budżetu miasta przeznaczone na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2017-2020

środki finansowe na działalność warsztatów terapii zajęciowej	2017	2018	2019	2020
wysokość środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	493 595	497 880	542 880	1 229 760
wysokość środków finansowych z budżetu miasta	55 313	97 467	60 315	136 640
ogółem	548 908	595 347	603 195	1 366 400

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2020 systematycznie rosła wysokość środków przeznaczanych na działalność warsztatów terapii zajęciowej, przy czym znaczny wzrost, w związku z utworzeniem w mieście drugiej tego typu placówki, nastąpił w 2020 r. (z 548 908 zł w 2017 r. do 1 366 400 zł w 2020 r.).

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością otrzymują co roku wsparcie finansowe, które przeznaczane jest na dofinansowanie imprez o charakterze sportowym, turystycznym, rekreacyjnym i kulturalnym. Przyczynia się to do poprawy dostępności dóbr kultury dla ww. osób, umożliwia zwiedzanie kraju, a także wpływa na poprawę stanu ich zdrowia i sprawności oraz ma działanie integracyjne.

W poniżej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat złożonych i zrealizowanych w mieście wniosków o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki oraz środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatkowanych na ten cel.

Tabela 21. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2017-2020

dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	2017	2018	2019	2020
liczba złożonych wniosków	55	43	50	46
liczba zrealizowanych wniosków	38	35	35	29
wysokość środków finansowych wydatkowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	78 478	77 186	67 521	41 304

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2017-2020 liczba składanych i rozpatrzonych pozytywnie wniosków o dofinansowanie sportu kultury, rekreacji i turystyki utrzymywała się na porównywalnym poziomie (odpowiednio 55 i 38 w 2017 r., 43 i 35 w 2018 r., 50 i 35 w 2019 r., 45 i 29 w 2020 r.). Najmniej wniosków zostało zrealizowanych w 2020 r., kiedy, z uwagi na pandemię Covid-19, wnioskodawcy rezygnowali

z ubiegania się o dofinansowanie lub prosili o rozwiązanie zawartych umów ze względu na to, że duża część planowanych imprez sportowych, turystycznych, kulturalnych i rekreacyjnych nie mogła się odbyć.

Oprócz dofinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wsparcia osób z niepełnosprawnością z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki, miasto Częstochowa realizuje, z udziałem ww. osób, cykliczne imprezy. Wśród nich można wymienić następujące:

- 1) Letnia Olimpiada Sportowa „Przełam Bariery z ISD Hutą Częstochowa”;
- 2) Dzień Godności dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną;
- 3) Niepełnosprawni – aktywni kulturalnie.

Imprezy te mają charakter masowy, corocznie bierze w nich udział kilkaset osób, zarówno podopiecznych placówek dla osób z niepełnosprawnością, jak i innych mieszkańców miasta. Ponadto, w ramach otwartych konkursów ofert, dofinansowywane są inicjatywy sportowe i kulturalne, których organizatorami są organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Realizacja pilotażowego programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Aktywny Samorząd”

Od 2012 roku w Częstochowie realizowany jest program „Aktywny Samorząd”, który również finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Głównym jego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Grono jego adresatów sukcesywnie ulega rozszerzeniu. W pierwszych latach realizacji program przeznaczony był niemal wyłącznie dla osób z niepełnosprawnością, posiadających znaczny stopień niepełnosprawności oraz niepełnosprawnych dzieci do 16. roku życia, z dysfunkcją narządu ruchu lub wzroku. Obecnie, możliwość uzyskania dofinansowania mają również osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, wsparcie skierowane jest także do osób z innymi schorzeniami niż choroby układu ruchu i wzroku, głównie z dysfunkcjami słuchu i mowy. W części, beneficjentami mogą być osoby ze wszystkimi rodzajami schorzeń, pod warunkiem spełniania innych kryteriów (np. pobierania nauki na poziomie wyższym czy posiadania dzieci, którym wnioskodawca, będący osobą aktywną zawodowo, zobowiązany jest zapewnić opiekę i w związku z tym ubiega się o dofinansowanie kosztów ich pobytu w żłobku lub przedszkolu). Realizatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Program będzie dostępny do chwili podjęcia przez Radę Nadzorczą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych decyzji o zaniechaniu jego realizacji. Obecnie, jest on stale

rozwijany i zyskuje bardziej przyjazne dla osób z niepełnosprawnością formy realizacji (obsługa on-line), co powoduje, że ryzyko zakończenia realizacji Programu jest niewielkie.

W poniżej tabeli przedstawiono dane szczegółowe na temat form pomocy udzielonej w ramach programu „Aktywny Samorząd”, w latach 2017-2020 oraz liczby osób nimi objętych.

Tabela 22. Formy wsparcia udzielanego w ramach programu „Aktywny samorząd” w latach 2017-2020

formy wsparcia	liczba osób objętych dofinansowaniem w:			
	2017	2018	2019	2020
dofinansowanie dostosowania samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności	3	4	5	4
dofinansowanie uzyskania prawa jazdy	4	3	7	3
dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	28	35	78	73
dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi sprzętu i oprogramowania nabytego w ramach programu	10	12	9	9
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej sprzętu elektronicznego nabytego w ramach programu	0	0	1	0
dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, skutera inwalidzkiego lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego	0	0	6	8
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4	11	9	10
dofinansowanie zakupie protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	3	1	1	0
pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	3	5	7	5

formy wsparcia	liczba osób objętych dofinansowaniem w:			
	2017	2018	2019	2020
dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.	109	105	112	105
razem	164	176	235	217
wysokość wydatkowanych środków (w zł)	471 427	550 158	851 510	693 779*

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

* realizacja i rozliczenie umów zawartych w 2020 r. nastąpi do 30 sierpnia 2021 r.

W latach 2017-2019 liczba osób objętych wsparciem w ramach programu „Aktywny samorząd” stale zwiększała się (ze 164 w 2017 r. do 235 w 2019 r.), podobnie jak wysokość wydatkowanych na ten cel środków finansowych (z 471 427 zł w 2017 r. do 851 510 zł w 2019 r.). W 2020 nastąpił niewielki spadek liczby beneficjentów programu (do 2020) oraz wysokości wypłaconych środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (do 693 779 zł), przy czym wszystkie osoby uprawnione, które ubiegały się o pomoc, otrzymały wnioskowane wsparcie.

5. Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością

Osoby z niepełnosprawnością są grupą, która w niewielkim stopniu jest aktywna zawodowo. W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe dotyczące sytuacji osób z niepełnosprawnością w mieście Częstochowie, które w latach 2017-2020 były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy.

Tabela 23. Sytuacja osób z niepełnosprawnością w mieście, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
1) liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	683	569	520	560
w tym liczba kobiet	279	279	279	279
w tym liczba mężczyzn	218	218	218	218
w tym liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności	12	18	16	9
w tym liczba osób z umiarkowanym	187	176	171	207

	2017	2018	2019	2020
stopniem niepełnosprawności				
w tym liczba osób z lekkim stopniem niepełnosprawności	484	375	333	344
w tym liczba osób z wykształceniem wyższym	78	58	63	68
w tym liczba osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	152	142	127	140
w tym liczba osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	50	41	39	58
w tym liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym	208	176	136	151
w tym liczba osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym (gimnazjalnym, podstawowym i poniżej)	195	152	155	143
2) liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	607	511	467	503
w tym liczba osób z prawem do zasiłku	76	80	96	98
w tym liczba osób bez prawa do zasiłku	531	431	371	405
3) liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	76	58	53	57
w tym liczba osób pobierających rentę (z tytułu niezdolności do pracy, socjalną, szkoleniową)	54	40	30	36
w tym liczba młodocianych	0	0	0	0
w tym liczba osób pozostałych	22	18	23	21
4) udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych w ogóle bezrobotnych (w%)	12,2	12,6	14,5	11,0
6) udział osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu do ogółu poszukujących pracy (w %)	43,4	38,4	41,4	39,0

	2017	2018	2019	2020
6) liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze szkoleń	6	3	2	0
7) liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie	525	461	380	127
w tym liczba kobiet	243	201	161	64
w tym liczba mężczyźni	282	260	219	63
w tym liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w ramach prac subsydiowanych	73	63	43	17
w tym liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w ramach prac niesubsydiowanych	452	398	337	110
w tym liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w zakładach pracy chronionej	0	2	0	1
w tym liczba osób, które uzyskały zatrudnienie na otwartym rynku pracy	525	459	380	126

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie

Od lat na wysokim poziomie utrzymuje się liczba osób z niepełnosprawnością posiadających status osoby bezrobotnej i poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu (683 w 2017 r., 569 w 2018 r., 520 w 2019 r., 560 w 2020 r.). Wśród nich największą liczbę grupę stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności (484 w 2017 r., 375 w 2018 r., 333 w 2019 r., 344 w 2020 r.). Niewielka aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnością wynika zarówno z ograniczeń zdrowotnych, jak również z niższego, niż w przypadku ogółu ludności, poziomu wykształcenia.

Zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Źródłem ich finansowania są środki Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych, które są przekazywane samorządom według określonego algorytmu. Celem działań jest ograniczanie bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością, zarówno bezrobotnych, jak i poszukujących pracy.

Dane szczegółowe na temat osób, które w latach 2017-2020 skorzystały z dofinansowania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Osoby korzystające z dofinansowania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020

formy wsparcia	liczba osób			
	2017	2018	2019	2020
finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu	2	3	1	1
przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	0	2	1	2
udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego	0	0	0	0
dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu: <ol style="list-style-type: none"> 1) adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, 2) adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających on wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy, 3) zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających 	0	0	0	0

formy wsparcia	liczba osób			
	2017	2018	2019	2020
lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności 4) rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb w zakresie dotyczącym ww. kosztów				
dofinansowanie zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagającym pracownikom niepełnosprawnym w pracy	0	0	0	0
dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osób niepełnosprawnych	10	9	8	4
finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego	0	0	0	0
dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych	0	0	0	0

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie

W latach 2017-2020 widoczne było niewielkie zainteresowanie bezrobotnych i niepozostających w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnością uzyskaniem dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na aktywizację zawodową (2 w 2017 r., 3 w 2018 r., po 1 w latach 2019-2020). Uwagę zwracał również spadek liczby dofinansowań dla pracodawców dotyczących zwrotu kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością (z 10 w 2017 r. do 4 w 2020 r.). Były to zjawiska niekorzystne i wymagają podjęcia działań w celu ich zmiany.

Zakład Aktywności Zawodowej „YAVA”

Ważną rolę w rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w mieście odgrywa Zakład Aktywności Zawodowej. Jest on wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką, utworzoną w celu zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, posiadających orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Pierwszy Zakład Aktywności Zawodowej w Częstochowie został utworzony 1 grudnia 2016 r. przez Stowarzyszenie „YAVA”. Na jego utworzenie Stowarzyszenie uzyskało dofinansowanie w kwocie 206 954,81 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Placówka

zajmuje się przygotowaniem osób z niepełnosprawnością do życia w otwartym środowisku, w tym, w miarę możliwości, do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Działalność Zakładu ma charakter hybrydowy, co oznacza, że można go umieścić w obszarze ekonomii społecznej, jako podmiot działający w dwóch sferach:

- 1) reintegracyjnej – służącej reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) gospodarczej – na którą składają się organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych.

Zakład Aktywności Zawodowej „YAVA” posiada status przedsiębiorstwa o charakterze niekomercyjnym, a zatem zatrudnione w nim osoby z niepełnosprawnością są pracownikami w rozumieniu Kodeksu pracy. W latach 2017-2019 Zakład zatrudniał 20 osób z niepełnosprawnością, a w 2020 roku zatrudnienie podwojono. Działalność placówki jest dofinansowywana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Marszałka Województwa Śląskiego. Wysokość dofinansowania nie może przekroczyć 90% ogółu kosztów działalności.

6. Programy, projekty i zadania realizowane na rzecz osób z niepełnosprawnością

Miasto Częstochowa bierze udział w realizacji różnorodnych programów, projektów i zadań, których odbiorcami są osoby z niepełnosprawnością. Informacje szczegółowe na ich temat przedstawiono poniżej.

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III był realizowany w 2020 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie. Jego beneficjentami były osoby z niepełnosprawnością, które w okresie od 9 marca do 16 listopada 2020 r. utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówkach rehabilitacyjnych, wyszczególnionych w zasadach programu, m. in. w warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy czy dziennych domach pomocy społecznej.

Dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych objęto 329 osób z niepełnosprawnością, wydając na ten cel kwotę 707 000 zł.

Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”

Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” był realizowany w ramach Funduszu Solidarnościowego (wcześniej: Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych) – funduszu celowego, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Służy on zapewnieniu osobom z niepełnosprawnością wsparcia społecznego, zawodowego lub zdrowotnego.

Realizacja Programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” rozpoczęła się w 2019 r. Jego celem było zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób z niepełnosprawnością, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16. roku życia, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniami.

Miasto Częstochowa otrzymało dofinansowanie w wysokości 50% kosztów przeznaczonych na organizację usług opiekuńczych, zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w formie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w ośrodkach wsparcia, tj. w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz w Częstochowskim Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Otrzymano dotację w kwocie 412 280 zł, z czego na usługi opiekuńcze przeznaczono 320 972 zł, a na specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia 91 308 zł. Dane szczegółowe na temat realizacji programu w 2019 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Realizacja Programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” w latach 2017-2020

miejsce świadczenia usług	kwota dotacji z funduszu solidarnościowego (w zł)	liczba osób objętych pomocą
w ośrodku wsparcia	91 308	126
w tym w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	69 544,80	84
w tym w Częstochowskim Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną	21 763,20	42
w miejscu zamieszkania	320 972	107
razem	412 280	233

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

Program „Opieka wytchnieniowa”

Podobnie jak Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”, Program Opieka wytchnieniowa” również jest realizowany w ramach Funduszu Solidarnościowego. Jego odbiorcami są osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę wymagali wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tym osobami. Zadanie jest zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym, wybranym w otwartym konkursie ofert. Realizacja programu obejmuje trzy moduły:

- 1) Moduł I – świadczenie usług „Opieki wytchnieniowej” w ramach pobytu dziennego w: miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej lub ośrodka wsparcia;
- 2) Moduł II – realizacja usług „Opieki wytchnieniowej” w ramach pobytu całodobowego w ośrodku wsparcia, w formie pobytów 7- lub 14-dniowych,
- 3) Moduł III – realizacja usług „Opieki wytchnieniowej” w formie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego oraz nauki pielęgnacji, rehabilitacji i dietetyki.

W poniższych tabelach przedstawiono dane szczegółowe dotyczące realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” w latach 2019-2020.

Tabela 26. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” w 2019 r.

moduł Programu	kwota dotacji z Funduszu Solidarnościowego (w zł)	wysokość środków z budżetu miasta (w zł)	liczba osób objętych pomocą w miejscu zamieszkania	liczba osób objętych pomocą w ośrodku wsparcia
Moduł I	55 492	13 873	17, w tym 3 dzieci	6
Moduł II	36 288	9 072	0	20
Moduł III	25 600	6 400	0	40
razem	117 380	29 345	17	66

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

Tabela 27. Realizacja Programu „Opieka wychowawcza” w 2020 r.

moduł Programu	kwota dotacji z Funduszu Solidarnościowego (w zł)	wysokość środków z budżetu miasta (w zł)	liczba osób objętych pomocą w miejscu zamieszkania	liczba osób objętych pomocą w ośrodku wsparcia
Moduł I	76 800	19 200	16	0
Moduł II	0	0	0	0
Moduł III	0	0	0	0
razem	76 800	19 200	16	0

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

W latach 2019-2020 wsparciem w ramach Programu objęto odpowiednio 17 i 16 osób. Ogólna kwota dotacji otrzymanej w 2019 r. wyniosła 242 560 zł (faktyczna wysokość wydatkowanych środków wyniosła 146 725 zł), a kwota zaplanowanego i zabezpieczonego udziału środków z budżetu miasta – 55 640 zł. W 2020 r. na realizację Programu miasto otrzymało od Wojewody Śląskiego dotację w wysokości 76 800 zł, kwota z budżetu miasta wyniosła 19 200 zł.

W 2019 r. realizacja zadania została powierzona Fundacji „Oczami Brata”, a w 2020 r. Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Koło w Częstochowie. W 2021 r. kontynuowano realizację Programu.

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”

Kolejnym programem finansowanym z Funduszu Solidarnościowego, do którego przystąpiło miasto Częstochowa, był Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2020. Jego celem jest pomoc przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym zamieszkałym na terenie miasta pełnoletnim osobom z niepełnosprawnością, posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

W 2020 r. realizacja zadania została zlecona trzem organizacjom pozarządowym wybranym w otwartym konkursie ofert. W analizowanym roku usługi ww. zakresie realizowało 68 asystentów, którzy objęli wsparciem 175 osób z niepełnosprawnością. Na ten cel wydatkowano 910 529,45 zł; środki te w całości pochodziły z Funduszu Solidarnościowego. W 2021 r. kontynuowano realizację Programu.

Projekt „Aktywni niepełnosprawni w Częstochowie”

Projekt „Aktywni niepełnosprawni w Częstochowie” był realizowany w latach 2017-2018, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT. Jego łączna wartość wyniosła 1 052 981 zł.

Głównym celem projektu była szeroko pojęta aktywizacja osób z niepełnosprawnością, nieaktywnych zawodowo i społecznie, które ze względu na rodzaj niepełnosprawności i zagrożenie niesamodzielnością, wymagają wsparcia w zakresie nie tylko podstawowego funkcjonowania, ale także działań na rzecz integracji i reintegracji społecznej oraz zawodowej.

Projekt „Innowacje w częstochowskiej pomocy społecznej”

W latach 2019-2020 realizowano projekt „Innowacje w częstochowskiej pomocy społecznej”, zadanie 1. Ośrodek wsparcia dla pełnoletnich osób z niepełnosprawnością – zadanie z zakresu działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. Jego celem był wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu świadczonych w lokalnej społeczności oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych na terenie Częstochowy.

Działaniami realizowanymi w ramach projektu były m.in.: uruchomienie Ośrodka wsparcia dla pełnoletnich osób z niepełnosprawnością, utworzenie miejsca świadczenia usług rehabilitacyjnych oraz organizacja rehabilitacji medycznej. Na realizację projektu w 2019 r. wydatkowano 249 305,70 zł, a w 2020 r. – 276 219,30 zł.

Projekt „Bezpiecznie we własnym domu – usługi teleopiekuńcze w mieście Częstochowa”

Projekt „Bezpiecznie we własnym domu – usługi teleopiekuńcze w mieście Częstochowa” był realizowany od 1 czerwca 2017 r. Zakładał on wdrożenie usług teleopiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób nie w pełni samodzielnych z Częstochowy, których aktywność była ograniczona do własnego domu z uwagi na podeszły wiek, niepełnosprawność czy stan zdrowia.

Program „Wyrównywanie różnic między regionami III”

W ramach Programu pn. „Wyrównywanie różnic między regionami III”, z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych dofinansowano:

- 1) w 2019 r. zakup pojazdu – mikrobusa 9-osobowego z windą do przewozu osób niepełnosprawnych dla Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kontkiewicza 2 w Częstochowie w kwocie

157 390 zł, w tym 80 000 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i 77 390 zł wkład własny,

2) w 2020 r. zakup 9 miejscowego samochodu osobowego do przewozu osób z niepełnosprawnością, do przewozu pracowników przez Zakład Aktywności Zawodowej „YAVA” przy al. Pokoju 14 w Częstochowie w kwocie 80 000 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Program „Rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów mieszkańców miasta Częstochowy na lata 2013-2017 kontynuacja 2018-2022”

W latach 2017-2020 realizowano również program „Rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów mieszkańców miasta Częstochowy na lata 2013-2017 kontynuacja 2018-2022”, który przeznaczony był dla osób z niepełnosprawnością. Na realizację programu z budżetu miasta wydatkowano środki finansowe w wysokości: w 2017 r. – 155 552 zł, w 2018 r. – 149 800 zł, w 2019 r. – 149 906 zł, w 2020 r. – 24 497 zł.

Zadanie „Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób cierpiących na chorobę Alzheimera i ich rodzin”

W ramach zadania „Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób cierpiących na chorobę Alzheimera i ich rodzin” prowadzono terapię i rehabilitację osób cierpiących na chorobę Alzheimera oraz organizowano różnorodne formy wsparcia prawnego.

W latach 2017-2020 ww. zadanie dofinansowano kwotą 159 920 zł, w tym: 40 000 zł w 2017 r., 40 120 zł w 2018 r., 37 800 zł w 2019 r. i 42 000 zł w 2020 r.

Zadanie „Wspieranie inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością”

W ramach zadania „Wspieranie inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością” dofinansowane były projekty zgłaszane przez organizacje pozarządowe, mające na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością, ich aktywizację poprzez udział w imprezach sportowych i kulturalnych, a także kształtowanie w społeczeństwie postaw otwartości i życzliwości wobec osób z niepełnosprawnością i ich problemów.

W latach 2017-2019 na realizację zadania przeznaczono 171 030 zł, w tym: 68 900 zł w 2017 r., 59 080 zł w 2018 r. i 43 050 zł w 2019 r.

7. Infrastruktura miejska i transport dla osób z niepełnosprawnością

Miasto Częstochowa podejmuje szereg działań mających na celu dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz zapewnienie im dostępu do transportu.

Ulice i obiekty użyteczności publicznej

Na terenie miasta systematycznie modernizowane są ulice i chodniki oraz obniżane są krawężniki na przejściach dla pieszych, co czyni je dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W latach 2017-2020 zrealizowano kilkadziesiąt inwestycji w tym zakresie. W wielu miejscach zamontowano płyty z wypustkami dla osób niedowidzących. Działaniem likwidującym bariery związane z brakiem miejsc postojowych na terenie miasta było wyznaczenie 344 takich miejsc, w tym 136 w strefie płatnego parkowania.

Ponadto stale prowadzone są działania w celu zwiększania dostępności obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową i sensoryczną. Likwiduje się bariery architektoniczne, umieszcza oznaczenia dla osób niedowidzących i niewidomych, a także umożliwia się osobom niesłyszącym skorzystanie z usługi tłumacza bądź wideo tłumacza. Dodatkowym ułatwieniem dla osób z niepełnosprawnością jest istnienie dedykowanej im podstrony www.czestochowa.pl/niepelnosprawni oraz dostosowanie stron urzędowych do wymagań standardu WCAG 2.0.

Transport

Miasto Częstochowa prowadzi działania zmierzające do likwidacji barier związanych z brakiem możliwości przemieszczania się mieszkańców z niepełnosprawnością po jego terenie. Są one podejmowane zarówno przez Urząd Miasta Częstochowy (organizacja indywidualnych przewozów osób z niepełnosprawnością), jak również przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie Sp. z oo. oraz Miejski Zarząd Dróg w Częstochowie.

Na dzień 30 listopada 2020 roku Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne dysponowało 17 tramwajami i 184 autobusami niskopodłogowymi, przystosowanymi do przewozu niepełnosprawnych pasażerów. Przystanki autobusowe w centrum miasta zostały wyposażone w system dynamicznej informacji pasażerskiej (wizualny i głosowy). Osoby niewidome i niedowidzące mogą otrzymać specjalne piloty, które ułatwiają im korzystanie z informacji umieszczonych na przystankach. Piloty współpracują z Systemem Dynamicznej Informacji Pasażerskiej i są wykorzystywane przy 50 funkcjonujących tablicach świetlnych, zlokalizowanych w kluczowych dla komunikacji miejskiej przystankach autobusowych i tramwajowych. Dzięki pilotom osoby z

niepełnosprawnościami nie muszą szukać przycisku zlokalizowanego na słupie, który uruchamia dźwięk. Rozdysponowano 1 000 sztuk tych urządzeń.

Obsługa komunikacyjna osób z niepełnosprawnością na terenie miasta Częstochowy funkcjonuje nieprzerwanie od lat 90. Zadanie było realizowane początkowo przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, a następnie przez podmioty wyłaniane cyklicznie, co roku, w drodze przetargu nieograniczonego prowadzonego w Urzędzie Miasta Częstochowy. W ostatnich latach realizatorem zadania była Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że Bus”, natomiast od 01.01.2021 r. zadanie to realizuje firma „MAT-BUS” Michał Warzecha.

Przewozy osób z niepełnosprawnością, w ramach obsługi komunikacyjnej, są w dofinansowywane z budżetu miasta (w przypadku realizacji ustawowego obowiązku polegającego na zapewnieniu dzieciom niepełnosprawnym transportu do szkół, zadanie to dofinansowywane jest w 100% z budżetu miasta, natomiast w przypadku zadania polegającego na transporcie osób z niepełnosprawnością na wszelkiego rodzaju rehabilitacje, miasto pokrywa większość kosztów przewozu). Dzięki istnieniu tej formy wsparcia, osoby z niepełnosprawnością mają ułatwiony dojazd do szkół, zakładów pracy, placówek ochrony zdrowia oraz innych miejsc. Ze względu na nałożony na gminy obowiązek dowozu do placówek edukacyjnych wszystkich dzieci z niepełnosprawnością, dostępność usług dla pozostałych osób niepełnosprawnych w okresie nauki w trybie stacjonarnym była często niewystarczająca i nie zaspokajała zgłaszanych potrzeb.

W poniższej tabeli przedstawiono dane szczegółowe dotyczące usług transportowych świadczonych w mieście w latach 2017-2020 na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Tabela 28. Usługi transportowe dla osób z niepełnosprawnością świadczone w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba zgłoszeń rocznie	20 560	23 204	27 400	22683
liczba zgłoszeń średnio w miesiącu	1 713	1 934	2 283	1 890
liczba osób korzystających z usług rocznie	1 353	1 253	1 552	1 035
liczba osób korzystających z usług średnio w miesiącu	113	104	129	103
liczba samochodów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością	8	11	12	14

Źródło danych: Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że BUS”

W latach 2017-2020 stale zwiększała się liczba pojazdów wykorzystywanych do realizacji usług transportowych dla osób z niepełnosprawnością (z 8 w 2017 r. do 14 w 2020 r.). W latach 2017-2019

systematycznie rosła również liczba zgłoszeń (z 20 560 w 2017 r. do 27 400 w 2019 r.), a w 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się liczba osób korzystających z usług (z 1 253 w 2017 r. do 1 552 w 2019 r.). W 2020 roku, ze względu na pandemię Covid-19, mobilność uległa ograniczeniu, co było szczególnie zauważalne w miesiącach, w których zamknięto placówki edukacyjne.

W latach 2017-2020 wysokość dofinansowania transportu osób z niepełnosprawnością z terenu miasta Częstochowy wyniosła 3 020 444 zł, w tym: 698 543,99 zł w 2017 r., 635 104,80 zł w 2018 r., 1 016 699,36 zł w 2019 r. i 545 315,98 zł w 2020 r.

8. Współpraca z sektorem pozarządowym

Na terenie miasta Częstochowy funkcjonują podmioty niepubliczne, które na realizację zadań z zakresu wspierania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością uzyskują dofinansowanie, zarówno z budżetu miasta, jak i z funduszy zewnętrznych. Oferta pomocowa organizacji pozarządowych jest różnorodna i dotyczy m. in.: wsparcia środowiskowego, pomocy indywidualnej, umożliwienia uczestnictwa niepełnosprawnym w różnorodnych formach rehabilitacji społecznej i zawodowej. Zadaniem organizacji jest integracja środowiska osób z niepełnosprawnością poprzez przyjęcie roli ich rzeczników.

Od 2015 roku na terenie miasta funkcjonuje Partnerstwo Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Częstochowa – Niepełnosprawnym. Jest to platforma współpracy samorządu i organizacji pozarządowych, której celem jest organizowanie szeroko rozumianej integracji, aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, promocja dobrych praktyk, wzmożenie działań łamiących stereotypy oraz promujących pozytywne postawy wobec osób niepełnosprawnych.

9. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką służącą porządkowaniu informacji. W przypadku niniejszego Programu pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością, a także wskazać szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją.

Przeprowadzona analiza obejmuje: mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów, zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów. Wyniki analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Analiza SWOT

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none">1) rozwijanie wsparcia w formie usług asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej oraz opieki wytchnieniowej dla opiekunów;2) utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego;3) rozwijająca się infrastruktura dostosowywana do potrzeb osób z niepełnosprawnością;4) systematycznie likwidowane bariery architektoniczne i komunikacyjne (zakup niskopodłogowych autobusów, tramwajów);5) utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz drugiego warsztatu terapii zajęciowej;6) zaangażowanie przedstawicieli osób z niepełnosprawnością w politykę społeczną miasta (powiatowa społeczna rada do spraw osób niepełnosprawnych);7) stała poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnością;8) zwiększony dostęp do informacji – strona internetowa www.czystochowa.pl/niepelnospawni;9) wzrost świadomości władz samorządowych i partnerów społecznych dotyczącej konieczności podejmowania działań zapobiegających marginalizacji osób z niepełnosprawnością.
Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1) ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej;2) brak wystarczającej liczby miejsc w domach pomocy społecznej;3) istnienie nieprzystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością miejskich ciągów pieszych (wysokie krawężniki);4) mała liczba zakładów pracy chronionej;5) niewystarczająca liczba ofert zatrudnienia w stosunku do liczby bezrobotnych i poszukujących pracy osób z niepełnosprawnością;6) niewystarczające środki finansowe własne w obszarze pomocy społecznej;7) mała liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób z niepełnosprawnością;8) trudny dostęp do rehabilitacji leczniczej, długie terminy oczekiwania.
Szanse
<ol style="list-style-type: none">1) możliwość pozyskania dodatkowych środków z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz z Funduszu Solidarnościowego na różne formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością;2) dostęp do dofinansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością ze środków

funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;

3) możliwość wymiany doświadczeń w skali kraju i zagranicy;

4) udział w kampaniach społecznych i upowszechnianie problematyki niepełnosprawności w mediach.

Zagrożenia

1) starzenie się społeczeństwa oraz wzrost liczby osób z niepełnosprawnością, skutkujące zwiększeniem zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze;

2) istnienie utrwalonej, bardzo niekorzystnej struktury bezrobotnych osób z niepełnosprawnością (osoby w starszych grupach wiekowych, słabiej wykształcone, pozostające bez pracy w długim czasie);

3) zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej i dziedziczenia ww. uzależnienia;

4) niski poziom świadomości społeczeństwa o sytuacji osób z niepełnosprawnością, istnienie silnych stereotypów i uprzedzeń;

5) spowolnienie gospodarcze spowodowane pandemią Covid-19;

6) niestabilność i niespójność przepisów prawa i ograniczone środki na realizację ustawowych zadań, w tym: zbyt niska wysokość środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywanych na rehabilitację społeczną i zawodową;

7) rozbudowana procedura rozliczania grantów oraz pozyskiwania środków.

10. Podsumowanie diagnozy

Podsumowując diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnością w mieście oraz podejmowane w ostatnich latach na ich rzecz działania, należy stwierdzić, że zarówno miasto Częstochowa, jak i organizacje pozarządowe starają się w jak najszerszym zakresie udzielać wsparcia osobom ze specjalnymi potrzebami wynikającymi z posiadanych niepełnosprawności, wykorzystując w tym celu zarówno własne zasoby osobowe, rzeczowe i finansowe, jak i środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych.

W kolejnych latach należy wzmacniać już podejmowane działania oraz dążyć do poprawy w tych obszarach, w których potrzeby osób z niepełnosprawnością nie zostały jeszcze w pełni zaspokojone.

Najważniejszym obszarem, na który należy zwrócić uwagę wdrażając działania skierowane do osób z niepełnosprawnością, jest obszar dotyczący usuwania barier społecznych i psychologicznych.

Działania w tym zakresie wpływają bowiem na wzmocnienie postaw mających na celu prowadzenie samodzielnego życia. Ważne jest stworzenie warunków, które przyczynią się do zwiększenia integracji

ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie do poprawy życiowej samodzielności osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin. Osoby te i ich rodziny nie tylko zmagają się z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością, ale także przełamują negatywne stereotypy w społecznym odbiorze. Pokonywanie skutków niepełnosprawności może przyczynić się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby z niepełnosprawnością.

Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności miasta Częstochowy. Określone poniżej cele i zadania służą zapobieganiu powstawania niepełnosprawności, wspieraniu osób z niepełnosprawnością oraz tworzeniu warunków do pełnej dostępności i integracji.

III. CELE I ZADANIA

1. Cel główny

Celem głównym Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnością do roku 2030 jest **dążenie do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym oraz dostępu do informacji, edukacji i rynku pracy.**

2. Cele strategiczne i operacyjne

1. Podejmowanie działań zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności.
 - 1.1. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej przyczyn niepełnosprawności.
 - 1.2. Wspieranie i promowanie działań na rzecz wczesnej interwencji w zapobieganiu rozwojowi niepełnosprawności.
2. Tworzenie warunków zapewniających dostęp osób z niepełnosprawnością do usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz socjalnych i opiekuńczych.
 - 2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych i rehabilitacyjnych świadczonych dla osób z niepełnosprawnością.
 - 2.2. Podnoszenie jakości i rozwój usług wspierających osoby z niepełnosprawnością.
3. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnością.
 - 3.1. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji.
 - 3.2. Likwidacja barier ograniczających korzystanie z placówek oświatowych.

3.3. Wspieranie działań w zakresie integracji i przeciwdziałania dyskryminacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawności.

4. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do rynku pracy.

4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy.

4.2. Wspieranie przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej.

4.3. Pomoc osobom z niepełnosprawnością w przystosowaniu się do funkcjonowania na rynku pracy.

5. Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku.

5.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez system pomocy społecznej.

5.2. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w środowisku.

5.3. Planowanie i rozwój infrastruktury miasta z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością.

6. Rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz osób z niepełnosprawnością.

6.1. Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji usług świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnością

6.2. Rozwój systemu informacji i poradnictwa.

3. Zadania

Osiągnięcie sformułowanych powyżej celów wymaga wdrożenia zadań. Zostały one ujęte w poniżej przedstawionych zestawieniach tabelarycznych.

Cel operacyjny 1.1. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej przyczyn niepełnosprawności

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.1.1. Realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zakłady opieki zdrowotnej
1.1.2. Realizacja programów promocji i profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców Częstochowy	Urząd Miasta Częstochowy, zakłady opieki zdrowotnej,
1.1.3. Realizacja działań promujących zdrowy sposób odżywiania się oraz styl życia związany z aktywnością fizyczną	zakłady opieki zdrowotnej, jednostki edukacyjne i instytucje kulturalne

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.1.4. Realizacja działań mających na celu profilaktykę uzależnienia od środków psychoaktywnych	Urząd Miasta Częstochowy, jednostki edukacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, organizacje pozarządowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poszerzenie wiedzy na temat zdrowego stylu życia;
- 2) wzrost świadomości społecznej na temat wpływu stylu życia na rozwój niektórych rodzajów niepełnosprawności;
- 3) podniesienie poziomu wiedzy w zakresie problemów osób z niepełnosprawnościami;
- 4) wzrost liczby rodzin uczestniczących w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami;
- 5) zwiększenie świadomości na temat zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych

Cel operacyjny 1.2. Wspieranie i promowanie działań na rzecz wczesnej interwencji w zapobieganiu rozwojowi niepełnosprawności

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
1.2.1. Rozwijanie umiejętności i poprawa sprawności osób niepełnosprawnych	organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej
1.2.2. Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością	organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej
1.2.3. Realizacja działań mających na celu profilaktykę FAS	organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej
1.2.4. Realizacja kampanii medialnych promujących działania na rzecz wczesnej interwencji w zapobieganiu rozwojowi niepełnosprawności	Urząd Miasta, organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej
1.2.5. Upowszechnienie wiedzy na temat problemów zdrowotnych, w tym niepełnosprawności oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
zagrożających zdrowiu	
1.2.6. Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia, akceptacji i przeciwdziałania dyskryminacji osób niepełnosprawnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki edukacyjne i instytucje kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zmniejszenie liczby dzieci z zespołem FAS;
- 2) zmniejszenie zjawiska dyskryminacji osób z niepełnosprawnością;
- 3) podniesienie poziomu samooceny osób z niepełnosprawnością i samoświadomości dotyczącej wartości wnoszonych przez nie w życie społeczne, ograniczenie wykluczenia z życia społecznego;
- 4) lepsze funkcjonowanie społeczne osób z niepełnosprawnością, w tym niepełnosprawnych dzieci i młodzieży;
- 5) usamodzielnianie się osób z niepełnosprawnością oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- 6) przeciwdziałanie osamotnieniu osób z niepełnosprawnością.

Cel operacyjny 2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych i rehabilitacyjnych świadczonych dla osób z niepełnosprawnością

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
2.1.1. Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej i społecznej	Urząd Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy
2.1.2. Podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia samodzielności osób z niepełnosprawnością	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej
2.1.3. Organizacja regularnych form opieki rehabilitacyjnej polegającej na zapewnieniu osobom z niepełnosprawnością dostępu do zabiegów z zakresu kinezyterapii i fizykoterapii	zakłady opieki zdrowotnej

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
2.1.4. Rozwój usług na rzecz osób z niepełnosprawnością w formie wsparcia całodobowego i dziennego	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia, zakłady opiekuńczo-lecznicze, domy pomocy społecznej
2.1.5. Zapewnienie osobom potrzebującym całodobowej opieki w domach pomocy społecznej	domy pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poprawa zdrowia i sprawności fizycznej osób z niepełnosprawnością;
- 2) wydłużenie okresu samodzielności osób z niepełnosprawnością;
- 3) wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością;
- 4) odciążenie opiekunów osób z niepełnosprawnością oraz poprawa sytuacji ekonomicznej osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- 5) zwiększenie liczby uczestników, poprzez możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy (Opieka wytchnieniowa).

Cel operacyjny 2.2. Podnoszenie jakości i rozwój usług wspierających osoby z niepełnosprawnością

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
2.2.1. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.2.2. Utworzenie zespołów środowiskowych w miejscu zamieszkania, które będą reagowały na wezwania telefoniczne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.2.3. Wdrożenie modelu zintegrowanej opieki nad osobami z niepełnosprawnością z udziałem wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych, samorządowych i specjalistów ochrony zdrowia, pomocy społecznej i edukacji	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze
2.2.4. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
poprzez zapewnienie wsparcia dziennego oraz mieszkań chronionych	organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia
2.2.5. Podnoszenie standardu usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.2.6. Rozwijanie różnorodnych form dziennych ośrodków wsparcia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.2.7. Rozszerzenie oferty placówek dla osób z niepełnosprawnością (placówki specjalistyczne i ośrodki wsparcia)	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
2.2.8. Opracowanie i przyjęcie standardów świadczenia usług	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.2.9. Rozwój poradnictwa dla osób z niepełnosprawnością i/lub ich opiekunów	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poprawa dostępności i form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) wsparcie rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) rozwój umiejętności w zakresie samoobsługi w codziennym życiu;
- 4) zapewnienie niezbędnej i fachowej opieki poprzez odpowiednią realizację pomocy w środowisku zamieszkania;
- 5) zapewnienie niezbędnego kontaktu w sytuacjach zagrożenia 24 h/ dobę.

Cel operacyjny 3.1. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.1.1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych miejsc w oddziałach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
w placówkach oświatowych	
3.1.2. Zapewnienie doradztwa dla rodziców i uczniów z niepełnosprawnością w zakresie wyboru typu szkoły	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne
3.1.3. Dostosowywanie oferty szkół kształcących osoby z niepełnosprawnością do potrzeb rynku pracy	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne, Powiatowy Urząd Pracy
3.1.4. Rozwijanie oferty kształcenia ustawicznego dla różnych grup osób niepełnosprawnych	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poprawa wykształcenia osób z niepełnosprawnością;
- 2) zwiększenie oferty w zakresie możliwości zdobycia zawodu;
- 3) poprawa sytuacji niepełnosprawnych absolwentów szkół na rynku pracy.

Cel operacyjny 3.2. Likwidacja barier ograniczających korzystanie z placówek oświatowych

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.2.1. Zapewnienie transportu dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, spółki miejskie
3.2.2. Zapewnienie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym m. in.: zajęć wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne
3.2.3. Systematyczne likwidowanie barier architektonicznych w placówkach oświatowych	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) umożliwienie korzystania z placówek oświatowych dzieciom i młodzieży z różnymi dysfunkcjami;
- 2) zwiększenie szans na zdobycie wykształcenia i zawodu przez osoby z niepełnosprawnością;
- 3) zniwelowanie różnic w dostępie do edukacji

Cel operacyjny 3.3. Wspieranie działań w zakresie integracji i przeciwdziałania dyskryminacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawności

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
3.3.1. Realizacja programów psychoedukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących świadomość społeczną dzieci i młodzieży w zakresie problematyki niepełnosprawności	jednostki edukacyjne
3.3.2. Tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne
3.3.3. Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw otwartości i życzliwości wobec osób z niepełnosprawnością i ich problemów	jednostki edukacyjne

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku rówieśniczym.

Cel operacyjny 4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.1.1. Prowadzenie szkoleń zawodowych zwiększających szanse na zatrudnienie osób z niepełnosprawnością	Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy oraz instytucje podejmujące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością
4.1.2. Wspieranie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością oraz refundowanie wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy
4.1.3. Tworzenie systemu wymiany informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej, szkołami i placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, pracodawcy oraz organizacje podejmujące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością
4.1.4. Doradztwo oraz szkolenia dla pracodawców w zakresie obsługi dofinansowania refundacji kosztów zatrudnienia oraz innych procedur związanych z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnością	Powiatowy Urząd Pracy

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.1.5. Promowanie nowych form pracy dla osób z niepełnosprawnością, w tym telepracy i e-pracy	Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy oraz instytucje podejmujące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością
4.1.6. Udzielanie osobom z niepełnosprawnością bezrobotnym lub poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	Powiatowy Urząd Pracy
4.1.7. Opracowywanie projektów w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością;
- 2) podniesienie kompetencji zawodowych osób z niepełnosprawnością oraz ograniczenie ich zależności od osób trzecich;
- 3) zwiększenie ilości osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy korzystających ze szkoleń z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy;
- 4) zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością w liczbie osób korzystających z refundowanych miejsc pracy poprzez zwiększenie środków finansowych na stworzenie miejsc pracy na stanowiska pracy dedykowane osobom z niepełnosprawnością;
- 5) zwiększenie ilości spotkań poświęconych tematyce aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w formie stacjonarnej, online za pośrednictwem platform internetowych oraz webinarów;
- 6) zwiększenie poziomu wiedzy pracodawców i przedsiębiorców (wszystkich podmiotów rynku pracy) poprzez bieżące informowanie o nowych formach pracy i zmianach legislacyjnych w tym obszarze (praca zdalna, telepraca i inne)
- 7) zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy w ogólnej liczbie osób korzystających ze środków na uruchomienie działalności gospodarczej lub za wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej poprzez promocję form dedykowanych dla tej grupy osób dewaloryzowanych na rynku pracy oraz zwiększenie puli środków finansowych na te cele.

Cel operacyjny 4.2. Wspieranie przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.2.1. Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej	Urząd Miasta
4.2.2. Szkolenie i zatrudnianie asystentów osób z niepełnosprawnością – zatrudnienie wspomagane	organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zwiększenie liczby podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością;
- 2) umożliwienie osobom z niepełnosprawnością integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz załatwiania niezbędnych spraw codziennych dzięki pomocy asystentów osobistych.

Cel operacyjny 4.3. Pomoc osobom z niepełnosprawnością w przystosowaniu się do funkcjonowania na rynku pracy

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
4.3.1. Prowadzenie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób z niepełnosprawnością	Powiatowy Urząd Pracy
4.3.2. Organizowanie stoisk dla osób z niepełnosprawnością w ramach giełdy pracy	Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy oraz organizacje podejmujące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością
4.3.3. Wspieranie działalności warsztatów terapii zajęciowej	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
4.3.4. Tworzenie warunków do rozwoju warsztatów terapii zajęciowej na terenie miasta	Urząd Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zwiększenie liczby niezależnych ekonomicznie osób z niepełnosprawnością;
- 2) poprawa poziomu życia i sytuacji ekonomicznej osób z niepełnosprawnością;
- 3) zwiększenie liczby uczestników warsztatów terapii zajęciowej.

Cel operacyjny 5.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez system pomocy społecznej

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
5.1.1. Zapewnienie kompleksowej pomocy dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, obejmującej wsparcie w zakresie rzeczowym, finansowym i psychologicznym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej, domy pomocy społecznej, jednostki edukacyjne i instytucje kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne
5.1.2. Podjęcie działań zmierzających do rozwoju pracy socjalnej na rzecz integracji osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
5.1.3. Rozwój ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
5.1.4. Podejmowanie działań w zakresie zmniejszenia obszarów biedy i wykluczenia społecznego, stanowiących jedne z przyczyn niepełnosprawności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zmniejszenie liczby osób z niepełnosprawnością, która znajduje się w trudnej sytuacji materialnej;
- 2) zwiększenie liczby osób korzystających z ośrodków wsparcia;
- 3) Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 5.2. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w środowisku

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
5.2.1. Wspieranie przedsięwzięć umożliwiających udział osób z niepełnosprawnością w imprezach turystycznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki edukacyjne i instytucje kulturalne, organizacje pozarządowe

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
5.2.2. Promowanie osiągnięć i sukcesów osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego	Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
5.2.3. Promowanie twórczości artystycznej i osiągnięć sportowych osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, jednostki edukacyjne i instytucje kulturalne
5.2.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy osobom z niepełnosprawnością	organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
5.2.5. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta
5.2.6. Zapewnienie środków transportu do obsługi osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, spółki miejskie

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym

Cel operacyjny 5.3. Planowanie i rozwój infrastruktury miasta z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
5.3.1. Inwentaryzacja infrastruktury miejskiej w zakresie jej dostępności dla osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
5.3.2. Podejmowanie działań w celu systematycznego usuwania barier w istniejącej infrastrukturze miasta	Urząd Miasta
5.3.3. Egzekwowanie na etapie projektowania i realizacji dostępności dla nowo budowanych i projektowanych inwestycji miasta	Urząd Miasta
5.3.4. Zapewnienie pełnej dostępności komunikacji miejskiej dla osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poprawa infrastruktury miasta dla potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- 2) Poprawa sposobu funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w życiu codziennym

- 3) ograniczenia wykluczenia społecznego ze względu na bariery architektoniczne

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji usług świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnością

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
6.1.1. Wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
6.1.2. Zintegrowanie partnerów do pracy na rzecz osób z niepełnosprawnością	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
6.1.3. Promowanie jednostek i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
6.1.4. Podejmowanie działań przez samorząd i organizacje pozarządowe w celu skutecznego wykorzystania środków z zewnętrznych poza budżetem gminy	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) poszerzenie oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnością

Cel operacyjny 6.2. Rozwój systemu informacji i poradnictwa

numer i nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
6.2.1. Rozwój systemu informacji i poradnictwa, dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, funkcjonującego wśród organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
6.2.2. Rozpowszechnianie informacji o dostępności do usług świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnością przez instytucje i organizacje	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe

Czas realizacji zadań: do roku 2030

Spodziewane efekty realizacji zadań:

- 1) zwiększenie dostępności do informacji i poradnictwa dla osób z niepełnosprawnością

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Mieście Częstochowie do roku 2030 są mieszkańcy Częstochowy, a w szczególności:

- 1) osoby z niepełnosprawnością;
- 2) rodziny osób z niepełnosprawnością;
- 3) podmioty, w tym instytucje i organizacje pozarządowe, prowadzące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Mieście Częstochowie do roku 2030 będzie finansowana:

- 1) ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Częstochowy;
- 2) ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 3) ze środków Funduszu Solidarnościowego;
- 4) z dotacji celowych z budżetu państwa;
- 5) ze środków samorządu wojewódzkiego;
- 6) z programów rządowych na rzecz osób z niepełnosprawnością;
- 7) z funduszy zewnętrznych, w tym unijnych;
- 8) ze środków pozyskanych z innych źródeł, w tym środków realizatorów i partnerów w realizacji

Programu.

Na realizację Programu w 2021 roku przewidziano w budżecie Gminy Miasta Częstochowy m.in. następujące środki finansowe:

- 1) Rozdział 85202: 8 141 202 zł;
- 2) Rozdział 85203: 2 999 448 zł;
- 3) Rozdział 85228: 5 153 324 zł;
- 4) Rozdział 85295: 665 000 zł;

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2022-2030 z budżetu Gminy Miasta Częstochowy zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miasta.

Poszczególne podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu mogą pozyskiwać środki finansowe na jego realizację we własnym zakresie.

VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Mieście Częstochowie do roku 2030 będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczone do ich realizacji podmioty.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie zależała m. in. od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, m. in. na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji, które będą polegały na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem i jakie uzyskano efekty ich wdrożenia. Monitoring będzie prowadzony corocznie na podstawie informacji przekazywanych Koordynatorowi realizacji Programu przez podmioty biorące udział w jego wdrażaniu, przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych. W poniższych tabelach dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2020 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu.

Tabele 30-44. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań

Cel strategiczny 1. Podejmowanie działań zapobieganiu powstawaniu niepełnosprawności

Cel operacyjny 1.1. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej przyczyn niepełnosprawności

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnością	0	6
liczba przeprowadzonych programów prozdrowotnych	8	10
liczba przeprowadzonych programów promujących styl życia związany z aktywnością fizyczną	1	4
liczba programów profilaktycznych dotyczących uzależnienia od środków psychoaktywnych	76	76

Cel strategiczny 1. Podejmowanie działań zapobieganiu powstawaniu niepełnosprawności

Cel operacyjny 1.2. Wspieranie i promowanie działań na rzecz wczesnej interwencji w zapobieganiu rozwojowi niepełnosprawności

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba przeprowadzonych kampanii medialnych promujących działania na rzecz wczesnej interwencji	0	3
liczba placówek prowadzących grupowe i indywidualne zajęcia rozwijające i podtrzymujące umiejętności niezbędne do samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością	9	13
liczba realizowanych programów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji osób z niepełnosprawnością	0	5

Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków zapewniających dostęp osób z niepełnosprawnością do usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz socjalnych i opiekuńczych

Cel operacyjny 2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych i rehabilitacyjnych świadczonych dla osób niepełnosprawnych

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
wysokość środków przeznaczonych na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej	4542285	5000000
liczba placówek medycznych udzielających świadczeń z zakresu rehabilitacji	13	16
liczba podmiotów świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością w formie wsparcia całodobowego (i dziennego)	5	6

Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków zapewniających dostęp osób z niepełnosprawnością do usług medycznych, rehabilitacyjnych oraz socjalnych i opiekuńczych

Cel operacyjny 2.2. Podnoszenie jakości i rozwój usług wspierających osoby z niepełnosprawnością

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba zespołów środowiskowych	0	4
liczba zespołów środowiskowych wyjazdowych	0	2
liczba dziennych ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	5	6
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (specjalistycznymi usługami opiekuńczymi)	138 (23)	155 (25)
liczba mieszkań chronionych (i liczba osób z nich korzystających)	7 (8)	7 (8)

Cel strategiczny 3. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnością

Cel operacyjny 3.1. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością uczącej się w przedszkolach i szkołach specjalnych	799	799
Liczba przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych specjalnych	27	30
liczba uczniów korzystających z programu wczesnego wspomaganie	120	160

Cel strategiczny 3. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnością

Cel operacyjny 3.2. Likwidacja barier ograniczających korzystanie z placówek oświatowych

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba placówek oświatowych, w których zlikwidowano bariery architektoniczne	2	11
liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych	4776	5500

Cel strategiczny 3. Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnością

Cel operacyjny 3.3. Wspieranie działań w zakresie integracji i przeciwdziałania dyskryminacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba programów psychoedukacyjnych prowadzonych w szkołach i przedszkolach	4	4

Cel strategiczny 4. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do rynku pracy

Cel operacyjny 4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba szkoleń zawodowych skierowanych dla osób z niepełnosprawnością	0	5
liczba nowo utworzonych stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością	6	10

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba osób zatrudnionych w ramach nowych form pracy, w tym telepracy i e-pracy	0	10
wysokość środków wydatkowanych na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	16000	66000
liczba akcji popularyzujących wśród pracodawców możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością	2	10
liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością	293	350
liczba zgłoszeń o podjęciu działalności, gospodarczej przez osoby z niepełnosprawnością	7	12
liczba projektów realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością finansowanych ze środków Unii Europejskiej	2	4

Cel strategiczny 4. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do rynku pracy

Cel operacyjny 4.2. Wspieranie przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba utworzonych spółdzielni socjalnych i zakładów aktywności zawodowej	14+1	20
liczba zatrudnionych asystentów osób z niepełnosprawnością	68	80

Cel strategiczny 4. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do rynku pracy

Cel operacyjny 4.3. Pomoc osobom z niepełnosprawnością w przystosowaniu się do funkcjonowania na rynku pracy

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba programów aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością	0	3
liczba stoisk z ofertami pracy dla osób z niepełnosprawnością organizowanych w ramach giełd pracy	0	4
liczba osób zatrudnionych w zakładzie aktywizacji zawodowej	55	80
liczba osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach aktywizacji zawodowej w warsztatach terapii zajęciowej	60	90

Cel strategiczny 5. Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku

Cel operacyjny 5.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez system pomocy społecznej

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z poszczególnych świadczeń z pomocy społecznej	8917	9911
liczba ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	6	7
liczba uczestników w ośrodkach wsparcia	234	259

Cel strategiczny 5. Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku

Cel operacyjny 5.2. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w środowisku

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba imprez turystycznych, sportowych i rekreacyjnych, w których brały udział osoby z niepełnosprawnością ze środków PFRON	29	40
liczba stowarzyszeń, które otrzymały dofinansowanie na organizację imprez turystycznych, sportowych i rekreacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnością	10	15
liczba stowarzyszeń, które otrzymały dofinansowanie na organizację imprez kulturalnych na rzecz osób z niepełnosprawnością	0	15

Cel strategiczny 5. Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku

Cel operacyjny 5.3. Planowanie i rozwój infrastruktury miasta z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba mieszkań chronionych	7	8
liczba pojazdów komunikacji miejskiej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością	201	210

Cel strategiczny 6 Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	23	26
kwota dotacji udzielonych z budżetu miasta organizacjom pozarządowym realizującym zadania na rzecz osób z niepełnosprawnością	7 140179	8 000 000

Cel strategiczny 6 Integracja społeczna oraz zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnością w środowisku

Cel operacyjny 6.2. Rozwój systemu informacji i poradnictwa

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020	wartość docelowa w 2030
Liczba punktów informacyjnych i poradnictwa dla osób z niepełnosprawnością	0	5

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

Monitoring dostarczy informacji pozwalających na ewaluację Programu, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu jego realizacji.

W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przekaze do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone oraz przygotowane w jego ramach projekty mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

SPIS TABEL

- Tabela 1. Liczebność osób niepełnosprawnością w 2011
- Tabela 2. Liczba i rodzaj orzeczeń Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020
- Tabela 3. Liczba i rodzaj orzeczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanych mieszkańcom miasta w latach 2017-2020
- Tabela 4. Liczba Orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydanych osobom poniżej 16. roku życia w latach 2017-2020 z uwzględnieniem kodu przyczyn niepełnosprawności oraz płci osób, którym wydano orzeczenia
- Tabela 5. Liczba orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydanych osobom powyżej 16. roku życia w latach 2017-2020 według przyczyn niepełnosprawności
- Tabela 6. Orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydane osobom powyżej 16. roku życia w latach 2017-2020 według stopnia niepełnosprawności, wieku, poziomu wykształcenia i aktywności zawodowej
- Tabela 7. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane w latach 2017-2020 przez poradnie wchodzące w skład Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie
- Tabela 8. Dzieci i młodzież posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, realizujący edukację w placówkach edukacyjnych w mieście w latach 2017-2020
- Tabela 9. Środki finansowe przeznaczone w mieście w latach 2017-2020 na edukację dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością z uwzględnieniem źródła finansowania i rodzaj wydatków
- Tabela 10. Zasiłki udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020
- Tabela 11. Świadczenia udzielane przez Częstochowskie Centrum Świadczeń osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020 z uwzględnieniem rodzaju świadczenia, liczby oraz kwoty udzielonych świadczeń
- Tabela 12. Usługi opiekuńcze świadczone w mieście w latach 2017-2020 z uwzględnieniem

liczby osób objętych usługą, liczby udzielonych świadczeń oraz ich wysokości

- Tabela 13. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w mieście w latach 2017-2020 z uwzględnieniem liczby osób objętych usługą, liczby udzielonych świadczeń oraz ich wysokości
- Tabela 14. Osoby skierowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie do dziennych placówek udzielających wsparcia osobom z niepełnosprawnością w latach 2017-2020
- Tabela 15. Osoby umieszczone w domach pomocy społecznej na terenie miasta w latach 2017-2020
- Tabela 16. Formy wsparcia z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane w mieście w latach 2017-2020, dofinansowywane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Tabela 17. Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, w latach 2017-2020
- Tabela 18. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się i barier technicznych w latach 2017-2020
- Tabela 19. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017-2020
- Tabela 20. Środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i budżetu miasta przeznaczone na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2017-2020
- Tabela 21. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2017-2020
- Tabela 22. Formy wsparcia udzielanego w ramach programu „Aktywny samorząd” w latach 2017-2020
- Tabela 23. Sytuacja osób z niepełnosprawnością w mieście, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy w latach 2017-2020
- Tabela 24. Osoby korzystające z dofinansowania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej

osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020

Tabela 25. Realizacja Programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” w latach 2017-2020

Tabela 26. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” w 2019 r.

Tabela 27. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” w 2020 r.

Tabela 28. Usługi transportowe dla osób z niepełnosprawnością świadczone w latach 2017-2020

Tabela 29. Analiza SWOT

Tabela 30- 44.

Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań